

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Peruskoulun päättötodistus kaikille

Nuorisotyön tuottamien nivelvaikehankkeiden hyöty koululle

Anneli Qvintus

Kansalaistoiminnan- ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op

Huhtikuu/2011

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan- ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Anneli Qvintus	Sivumäärä 63 ja 8 liitesivua
Työn nimi: PERUSKOULUN PÄÄTTÖTODISTUS KAIKILLE: Nuorisotyön tuottamien nivelvaikehankkeiden hyöty koululle	
Ohjaava opettajat Johanna Kuivakangas ja Kimmo Lind	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Uusiutuva koulu- ja nuorisotyöhanke	
Tiivistelmä <p>Koulun ja nuorisotyön yhteistyötä on tutkittu pääsääntöisesti nuorisotyön näkökulmasta. Aiemmat tutkimukset ovat todenneet nuorisotyölle olevan tarvetta kouluissa. Tarpeen toteamisesta huolimatta nuorisotyö kamppailee yhä pääsylimustaan koulun moniammatilliseen toimintakulttuuriin. Tämän opinnäytetyön tutkimuksellinen näkökulma painottuu koulun ja sen toimijoiden nuorisotyöstä kokeman hyödyn tarkasteluun. Kouluille tulevaa hyötyä tutkitaan nuorisotyön Jyväskylä yläkoulujen kanssa yhteistyössä tekemien koulupudokkuutta ennaltaehkäisevien nivelvaikehankkeiden kautta.</p> <p>Tutkimusote on laadullinen. Tutkimusaineisto koostuu Kuokkalan, Lehtisaaren ja Kilpisen koulujen kouluhenkilökunnan ja nuorisotyön hanketyöntekijöiden haastatteluista. Yhteensä haastateltavia oli 14. Kouluille nuorisotyön tuomaa hyötyä tarkastellaan koulun, opettajan ja oppilaan näkökulmasta. Kouluhenkilökunnan kokema hyöty ja nuorisotyön oletukset koulun kokemasta hyödystä ovat yhteneväiset. Eroja ja epäselvyyksiä syntyi merkitysten ymmärtämisessä ja tavoitteiden epäselvyydessä.</p> <p>Hyötynäkökulman lisäksi opinnäytetyöni tekee näkyväksi nuorisotyön käyttämiä menetelmiä ja niiden toteutustapoja, sekä nostaa esiin koulunuorisotyön hankauskohtia. Opinnäytetyön merkitys nuorisotyölle on olla keskustelun herättäjä, niin nuorisotyön sisällä, kuin nuorisotyön ja koulun välillä.</p> <p>Opinnäytetyön tilaajana on Humanistisen Ammattikorkeakoulun hallinnoima Uusiutuva Koulu – ja Nuorisotyöhanke. Hanketta rahoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) ja sen toteutusaika on 2011-2013. Hanke tähtää koulun ja nuorisotyön toimintatapojen levittämiseen ja vakinaistamiseen, koulunuorisotyön muotojen kehittämiseen, sekä kouluissa työskentelevän nuorisotyöntekijän työnkuvan selkeyttämiseen.</p>	
Asiasanat Koulu, nuorisotyö, koulunuorisotyö, koulupudokkuus, hyöty	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Author Anneli Qvintus	Number of Pages 71
Title COMPREHENSIVE SCHOOLS DIPLOMA FOR EVERYBODY: The utility of youth work based preemptive school dropout projects for schools	
Supervisors Johanna Kuivakangas and Kimmo Lind	
Subscriber and/or Mentor Uusiutuva koulu- ja nuorisotyö project	
Abstract <p>Co-operation between school and youth work has mainly been studied from the point of view of youth work. Previous studies have noted that there is a need for youth work in schools. Regardless of noticing the need, youth work still struggles to enter the multi-professional culture in schools. The research in this study focuses on the benefit that schools experience they get from the youth work in schools. The utility received by schools is studied through preemptive school dropout projects by youth work and junior high schools in Jyväskylä.</p> <p>The research is qualitative. The research material consists of interviews conducted with the personnel of junior high schools in Kuokkala, Lehtisaari and Kilpinen and with the youth workers working for preemptive school dropout projects. Altogether, 14 persons were interviewed. The benefit of the preemptive school dropout projects experienced by the schools is examined from the point of view of the schools, teachers and pupils. The school personnel and the youth workers have a similar kind of outlook of the matter. Differences and confusions only appeared in the understanding of meanings and goals.</p> <p>In addition to the point of view of utility, this study also shows some of the methods used by youth work and tells about the bothers of youth work in schools. The meaning of the study is to stir up conversation both inside youth work and between school and youth work.</p> <p>The study is conducted for HUMAK University of Applied Sciences and Uusiutuva koulu- ja nuorisotyö project. The project is financially supported by Ministry of Education and Culture, and it is carried out in 2011-2013. Uusiutuva koulu- ja nuorisotyö project aims at extending and regularizing the co-operational policy of schools and youth work, developing the forms of youth work in schools and clarifying youth workers' job description in schools.</p>	
Keywords School, youth work, youth work in school, school dropout, utility	

SISÄLLYS

1	AIHEEN VALIKOITUMINEN	6
1.1	Ihmettelyistä asiaan	7
1.2	Tavoitteet	8
1.3	Rajaus	9
1.4	Taustaorganisaatio	9
2	OPINNÄYTETYÖN KESKEISET KÄSITTEET	10
2.1	Koulu	10
2.1.1	Koulun henkilökunta ja kulttuuri	11
2.1.2	Koulun toimintakulttuuri	11
2.2	Koulupudokkuus	14
2.2.1	Koti, koulu ja elämä	14
2.2.2	Syrjäytyminen	15
2.2.3	Nivelvaihe	16
2.3	Nuorisotyö	16
2.4	Nuorisotyö koulussa	18
2.4.1	Yhteisöllisyys	18
2.4.2	Nonformaali kasvatusta ja informaali oppiminen	19
2.5	Hyöty	20
3	TUTKIMUSMENETELMÄ	21
4	TUTKIMUKSEN KOHDE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	23
4.1	Haastattelukysymykset	24
5	AINEISTON ANALYYSINTI	25
6	ESIOLETUKSET JA TULOSTEN LUOTETTAVUUS	26
7	HYÖTY KOULULLE KOULUN HENKILÖKUNNAN NÄKÖKULMASTA	28
7.1	OhjausLaturi- hanke Kuokkalan yläkoulu	28
7.1.1	Hyöty koululle	29
7.1.2	Hyöty opettajille	30
7.1.3	Hyöty oppilaalle	30
7.1.4	Hyödyn näkyminen konkreettina koulun arjessa	31
7.2	MunDuuni-hanke Kuokkalan yläkoulu	31
7.2.1	Hyöty koululle	32
7.2.2	Hyöty opettajille	32
7.2.3	Hyöty oppilaalle	33
7.2.4	Hyödyn näkyminen konkreettina koulun arjessa	33
7.3	Etsivän työn hankkeet Kilpisen- ja Lehtisaaren yläkoulut	33
7.3.1	Hyöty koululle	34
7.3.2	Hyöty opettajille	35
7.3.3	Hyöty oppilaalle	36
7.3.4	Hyödyn näkyminen konkreettina koulun arjessa	36
7.4	Yrittäjyyskasvatusprojekti Lehtisaaren yläkoulu	37
7.4.1	Hyöty koululle	37
7.4.2	Hyöty opettajille	38

7.4.3	Hyöty oppilaalle	38
7.5	Kenen etua hankkeella ajetaan?	38
8	NUORISOTYÖN NÄKÖKULMA	39
8.1	OhjausLaturi- hankkeen hyöty koululle, opettajille ja oppilaille	39
8.2	MunDuuni–hankkeen hyöty koululle, opettajille ja oppilaille	40
8.3	Etsivän työn -hankkeiden hyöty koululle, opettajille ja oppilaille	40
8.4	Yrittäjyyskasvatusprojektin hyöty koululle, opettajille ja oppilaille	41
8.5	Kenen etua hankkeella ajetaan?	42
9	KOETTU HYÖTY	42
9.1	Johtopäätökset kouluhenkilökunnan vastauksista	42
9.2	Johtopäätökset nuorisotyöntekijöiden vastauksista	44
9.3	Johtopäätösten vertailu	44
10	ODOTUKSET NUORISOTYÖLLE	45
10.1	Koulun henkilökunnan näkökulma	45
10.2	Nuorisotyön näkökulma	47
10.3	Johtopäätökset ja vertailu	48
11	MUUT KOULUHENKILÖKUNTAA PUHUTUTTANEET ASIAT	49
12	JOHTOPÄÄTÖKSET HAVAINNOISTA JA TULOKSISTA	51
12.1	Hankkeet	51
12.2	Merkitysten erot	52
12.3	Nuorisotyön kohde on nuori	54
12.4	Nuorisotyö vs. koulu	55
12.5	Koulun suuret odotukset nuorisotyöltä	55
12.6	Opettajat	56
12.7	Nuorisotyön epävarmuus	57
12.7.1	Ammatillisuuden rajat	58
12.8	Ymmärrys ja yhteistyö	59
13	LÄHTEET	60
14	LIITTEET	64

1 AIHEEN VALIKOITUMINEN

Aloitin syksyllä 2010 Kuokkalan yläkoululla projektiopintoni OhjausLaturi-hankkeessa. OhjausLaturin tarkoitus on ennaltaehkäistä yhdeksäsluokkalaisten koulupudokkuutta Kuokkalan yläkoululla. Samaan aikaan kävin opinnoissani yrittäjäyyskasvatuskurssia, jossa nousi esille mm. Lehtisaaren koulun tarve ennaltaehkäistä yhdeksäsluokkalaisten koulupudokkuutta omalla koulullaan. Keskustelin koulupudokkuuden ennaltaehkäisevästä työstä myös eri kouluissa työskentelevien opettaja-, erityisopettaja- ja kuraattoriystävieni kanssa.

Näistä keskusteluista heräsi minulle paljon kysymyksiä. Tuntui, kuin kaikki olisivat yhtä aikaa olleet pohtimassa samaa ongelmaa. Kyse oli juuri yhdeksäsluokkalaisista ja koulupudokkuuden ennaltaehkäisevästä työstä ja sen akuutista tarpeesta. Ihmettelin, että eri koulut eivät olleet tietoisia toistensa toiminnoista. Mietin myös sitä, miksi nuorisotyö on kouluilla projektipainotteista. Näytti siltä, että jokaisena vuonna kouluilla on yhdeksäsluokkalaisten kanssa sama ongelma ja jokaisena vuonna tulisi löytää aina uusi toimintatapa tai projekti, jolla asiaa päästään hoitamaan.

Nuorisotyö ei ollut outo asia kouluissa työskenteleville ystävilleni. Mietin sitä, miksi kysyntä ja tarjonta eivät koulun ja nuorisotyön välillä kohta. Elävätkö nuorisotyö ja koulumaailma eri tahdissa? Kouluihin ei resurssien puutteessa palkata vakituista nuorisotyöntekijää, joten lähes kaikki tehtävä työ on hankerahoitusten varassa. Tuntui siltä, että projektit olivat ainut tapa tehdä nuorisotyötä kouluissa. Näistä kaikista ihmettelyistäni ja kuulemastani heräsi minulle kiinnostus lähetä tutkimaan asiaa tarkemmin.

Mielestäni tutkimisen arvoisen aiheesta tekee sen ajankohtaisuus. Koulu ja nuorisotyö etsivät toinen toisiaan. Kouluissa tehdään jo paljon nuorisotyön taholta koulupudokkuutta ennaltaehkäisevää työtä, mutta tietoisuus työn muodoista ja sen merkityksestä kouluille ei ole selvää kaikille. Koulupudokkuus on koko yhteiskuntaa koskettava huoli. Yksilötason vaikutusten lisäksi koulupudokkuudella on myös kansantaloudellinen ja sosiaalipoliittinen merkitys. Nuorisotyön tekemällä ennaltaehkäisevällä työllä pyritään takaamaan pudokkuusuhan alla ole-

valle nuorelle mahdollisuus häntä itseään ja yhteiskuntaa tukevaan tulevaisuuteen.

1.1 Ihmettelyistä asiaan

Opinnäytetyöni aiheena on Jyväskylän yläkouluissa toimivien nuorisotyön hankkeiden ja koulujen välisen yhteistyön ja niistä saadun hyödyn näkyväksi tekeminen. Tarkastelen kouluissa tai koulun kanssa yhteistyössä tehtyjen koulupudokkuutta ennaltaehkäisevien nivelvaihehakkeiden hyötyä kouluille. Tutkimukseni perustuu haastatteluihin, joita tein sekä kouluhenkilökunnalle, että hanketyöntekijöille. Yrittäjyyskasvatusprojektin tuloksia analysoidessani olen käyttänyt aineistona haastattelujen lisäksi myös omiin havaintoihini liittyvää materiaalia.

Kaupungin nuorisopalveluiden lisäksi nuorisotyötä tekevät myös seurakunta ja erilaiset järjestöt. Työssäni käytän yleisnimitystä nuorisotyö kaikista nuorisotyötä tekevistä tahoista. Hankkeissa toimivista työntekijöistä käytän yleisnimitystä nuorisotyöntekijä. Nuorisotyön käyttämät menetelmät vaihtelevat sen mukaan mikä taho nuorisotyön palveluja tuottaa. Kouluissa voidaan nuorisotyötä tehdä joko koulun sisällä, kiinteänä osana koulun muuta toimintaa ja rakennetta tai ulkopuolisena yhteistyökumppanina esimerkiksi ryhmäytys- ja teemapäivien muodossa. Myös koulujen tarve nuorisotyön muodoille vaihtelee koulukohtaisesti ja jopa vuosittain.

Opinnäytetyössäni tarkastelun kohteena oleva koulunuorisotyö liittyy koulupudokkuuden ennaltaehkäisevään työhön. Koulupudokkuusuhan alla ovat ne nuoret, jotka ovat vaarassa jäädä ilman perusopetuksen päättötodistusta. Kaikissa opinnäytetyöni esimerkeissä koulupudokkuutta ennaltaehkäistään yhdeksännen luokalla. Yhdeksäsluokkalaisten ovat niin sanotussa nivelvaiheessa, eli he ovat jättämässä peruskoulun ja siirtymässä toisen asteen koulutukseen. (Valtikka 2011.) Tarkastelen työssäni vain yhdeksäsluokkalaisten kanssa tehtävää ennaltaehkäisevää työtä.

Opinnäytetyössäni tutkin Jyväskylän alueen yläkoululuissa tällä hetkellä toimivia nuorisotyön toimintamalleja. Tarkastelun kohteena ovat Kuokkalan yläkoulun

koulupudokkuutta ennaltaehkäisevä Humanistisen ammattikorkeakoulun hallinnoima ESR-hanke OhjausLaturi, Lehtisaaren ja Kilpisen yläkoulujen koulupudokkuutta ehkäisevä Keski-Suomen liiton rahoittama Jyväskylän Nuorten Taide-työpajan Etsivä pajakoulu -hanke, Jyväskylän kaupungin nuorisotoimen Etsivä nuorisotyö, Jyväskylän alueella toimiva Suomen Kulttuurirahaston rahoittama MunDuuni-hanke ja Lehtisaaren yläkoulun yrittäjäyyskasvatusprojekti. Hankkeiden tarkemmat esittelyt ovat liitteessä 1.

1.2 Tavoitteet

Tarkastelen nivelvaihehankkeita koulun näkökulmasta käsin. Koulun ja nuorisotyön yhteistyöstä on tehty tutkimuksia lähinnä nuorisotyön näkökulmasta. Aiempiin tutkimuksiin ja hankeraportteihin perustuen pidän työssäni oletuksena sitä, että kouluilla on tarvetta nuorisotyölle. Oletukseni perustan mm. Tanja Lepän syksyllä 2009 keskisuomalaisille kouluille teettämään kyselyyn nuorisotyön tarpeesta ja tavoitteista kouluissa. (ks. Leppä 2010, 74–84).

Opinnäytetyöni tavoitteena on ollut selvittää ja nimetä koulujen nuorisotyöyhteistyöstä saamaa hyötyä. Ydintavoitteena on nuorisotyön ja koulun välisen yhteistyön ja siinä mahdollisesti olevien hankauskohtien näkyväksi tekeminen. Nuorisotyön toimiminen kouluissa on vielä uutta ja paikoin nihkeää. Tähän vaikuttavat perinteiset ennakoasenteet, arvot, normit ja tavat. Olen ottanut koulun näkökulman lisäksi tutkittavaksi myös nuorisotyön näkemyksen siitä, miten heidän tekemänsä työ heidän mielestään hyödyttää koulua. Lisäksi tarkoituksena on ollut koota tietoa ja tehdä näkyväksi Jyväskylän yläkouluissa tällä hetkellä toimivia nivelvaihehankkeita. Tärkeänä tavoitteena pidän myös saatujen tulosten levittämistä Jyväskylän kaupungin yläkouluille kouluissa tehtävän nuorisotyön hankkeiden yleisen näkyvyyden ja tiedonkulun parantamiseksi.

1.3 Rajaus

Olen rajannut työni esimerkkikouluissa tehtävään nivelvaihteyöhön. Tutkin nuorisotyön vaikutusta kouluille kouluhenkilökunnan ja nuorisotyön näkökulmasta käsin. Tutkimukseni ei sisällä oppilaan näkökulmaa. En puutu työssäni nuorisotyön käyttämiin menetelmiin tai niiden toimivuuteen. Tarkastelen käsitettä nuorisotyö yhtenä kokonaisuutena käsittäen kaupungin tarjoamat palvelut, seurakunnan nuorisotyön sekä järjestöjen ja projektien tekemän nuorisotyön. En ota kantaa koulunuorisotyön taloudellisiin resursseihin. Työssäni käyttämiä esimerkkejä olen tutkinut niiden käynnistysvaiheista alkaen. Tarkasteluni liittyy siihen, miten yhteistyöhön päädyttiin ja siihen, miten koulun henkilökunta ja nuorisotyön edustajat arvioivat yhteistyön sujuvuutta ja hyötyä tämän hetken näkökulmasta käsin.

1.4 Taustaorganisaatio

Opinnäytetyöni toimeksiantajana toimii Humanistisen ammattikorkeakoulun valtakunnallinen Uusiutuva koulu – ja nuorisotyöhanke. Hanke alkoi tammikuussa 2011 ja kestää kesäkuulle 2013 asti. Hanketta rahoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM). Hankkeen tavoitteena on tuottaa tietoa ja kokemusten arviointia nuorisotyön ja koulun yhteistyön mahdollisuuksista. Hanke tähtää koulun ja nuorisotyön yhteistyön toimintatapojen levittämiseen ja vakinaistumiseen, kouluissa tehtävän nuorisotyön työmuotojen kehittämiseen sekä kouluissa työskentelevän nuorisotyöntekijän työnkuvan selkeyttämiseen. Hanke hakee myös vastauksia nuorisotyön merkitykselle ja tarpeelle kouluissa.

Uusiutuva koulu- ja nuorisotyöhanke on jatkumoa Hankasalmella toteutetulle paikalliselle pilotti-hankkeelle Nuorisoilmiö-hankkeelle 2008–2010. Nuorisoilmiöhanke tuotti mallin koulusta käsin tehtävästä nuorisotyöstä koulun ja vapaa-ajan rajapinnoilla. Tätä mallia pilotoidaan ja kehitetään edelleen Uusiutuva koulu- ja nuorisotyö -hankkeessa yhteistyössä Konneveden kunnan kanssa.

2 OPINNÄYTETYÖN KESKEISET KÄSITTEET

Seuraavissa alaluvuissa olen avannut tutkimuksessani esiintyviä keskeisiä käsitteitä. Tutkimusympäristönäni on koulu. Koulu tekee yhteistyötä nuorisotyön kanssa. Molemmat käsitteet pitävät sisällään useita alakäsitteitä ja toimintaa kuvaavia määritelmiä. Tutkimuskysymyksessäni esiintyvää hyöty-käsitettä avaen lähinnä hyöty-sanana filosofisesta näkökulmasta käsin.

2.1 Koulu

Opettajien verkkopalvelun sivulta edu.fi löytyy kysymys ”Mikä on koulu?”. Koulu on muutakin kuin rakennus täynnä opettajia, oppilaita, pöytiä, tuoleja, kirjoja ja kyniä. Koulu on yhteisö ja organisaatio, jossa osan jäsenistä tavoitteena on opettaa ja osan tavoitteena on oppia. Peruskouluyhteisön jäseniä yhdistää perusopetuslain (21.8.1998/62) velvoittama oppiminen ja opettaminen. (Opetushallitus 2010.)

Koulu on sekä suljettu että avoin yhteiskuntaa ylläpitävä ja kehittävä pakkojärjestelmä. Vaikka koulu toimii omana yksikkönään, vaikuttaa yhteiskunta kouluorganisaatioon lainsäädännön, päätöksien, ohjeiden ja resurssien kautta. Koulun toiminnan tavoitteet muodostuvat yhdessä valtion, kunnan ja yritysmaailman kehittämistarpeiden synteessä. Koulu organisaationa määritetään myös ihmisten muodostamaksi yhteistoimintajärjestelmäksi, tiettyjen koulun ulkopuolelta tulevien ennalta määrättyjen päämäärien saavuttamiseksi. Käsitteeseen koulu sisältyy koko koulutusjärjestelmä, kouluorganisaation rakenne, koulukulttuuri, koululle asetetut lain velvoittamat tavoitteet, koulun suhde ympäristöön, käytetyt työmenetelmät, henkilökunta, oppilaat sekä koulun sisäiset ihmissuhteet. (Mustonen 2003.)

2.1.1 Koulun henkilökunta ja kulttuuri

Koulun toiminnasta vastaa rehtori. Yläkoulussa aineopettaja vastaa oman aineensa opetuksesta opetussuunnitelman mukaisesti. Koulussa työskentelee palkattuna henkilökuntana opettajien ja rehtorin lisäksi mm. erityisopettajia, koulunkäyntiavustajia, terveydenhoitaja, koulukuraattori, koulupsykologi, oppilaanohjaaja, koulusihteeri, opettajien sijaisia, siistijöitä, keittiöhenkilökuntaa ja vahtimestari. Lisäksi koulussa saattaa työskennellä myös alan opiskelijaharjoittelijoita ja tukityöllistettyjä. Koulussa opiskelevat oppilaat saavat työstään vastineeksi rahallisen korvauksen sijasta perustiedot tulevaisuutta, jatkokoulutusta ja työelämää varten.

Jokaisella organisaatiolla on oma kulttuurinsa. Koulu on organisaatio, jolla on omat historialliset perinteet, tavat, arvot ja normit. Puhuttaessa koulusta ajatellaan usein kahtiajakoa opettajat ja oppilaat. Koulun sisällä vallitsee ainakin kolme erilaista kulttuurijärjestelmää: oppilaiden kulttuuri, opettajien kasvatuskulttuuri ja hallintokulttuuri. Kulttuuriset arvot, normit ja tavat heijastuvat yhteisön toiminnassa, ajattelussa ja päätöksenteossa. Koulu on ollut perinteisesti autonominen ja sen toimintakulttuurin muodostumista ovat muokanneet myös sen itsestään selvä ja turvattu olemassaolo. (mt., 2003.) Koulukulttuurille kokonaisuutena on ollut tyypillistä opettajan eristäytyneisyys ja yhteistyön vähäisyys. (mt., 2003). Koulun rehtorilla on koulukulttuurin luomisessa ja ylläpitämisessä keskeinen rooli.

2.1.2 Koulun toimintakulttuuri

Koulun arki on jaettu monissa yläkouluissa neljään yhtä pitkään jaksoon. Oppilaiden lukujärjestykset vaihtelevat jaksoittain. Jokaisella koululla on erikseen omat järjestyssäännöt. Järjestyssäännöissä määritellään toimintamenetelmät mm. kiusaamistilanteissa, poissaoloista ja myöhästymisistä, tupakoinnista ja välituntikäyttäytymisestä.

Koulujen oppilashuoltotyö eli oppilaan koulunkäynnin tukeminen ja edistäminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville aikuisille. Oppilashuolto tarkoittaa lapsen ja nuoren oppimisen perusedellytyksistä, fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtimista erilaisien tukitoimien avulla. (Perusopetuslaki 1998, 31 a §.) Oppilashuoltotyö voi olla joko ennaltaehkäisevää tai hoitavaa työtä. Jokaisessa koulussa on myös erillinen oppilashuoltoryhmä, johon kuuluvat erityisopettaja, koulukuraattori, rehtori, apulaisrehtori, terveydenhoitaja ja oppilaanohjaaja. Opettajat voivat tuoda asioita oppilashuoltoryhmän käsiteltäväksi. Oppilashuoltoryhmässä voivat tarvittaessa olla mukana myös luokanvalvoja, koulupsykologi, alueen sosiaalityöntekijä ja nuorisotyöntekijä. (Jyväskylän kaupunki/Kuokkalan koulu 2011.)

Koulu tekee myös yhteistyötä paitsi nuorisotyön, kirkon ja erilaisten järjestöjen kanssa myös oppilaiden vanhempien kanssa. Sähköinen järjestelmä Wilma on nykyään tärkein yhteydenpitoväline kodin ja koulun välillä. Wilmasta huoltajat voivat seurata lapsensa koulunkäyntiä, esimerkiksi poissaoloja, sekä lähettää viestejä ja toiveita opettajille. Opettajat ovat vanhempien tavoitettavissa Wilman lisäksi myös sähköpostilla ja puhelimitse sekä vanhempainilloissa. (Jyväskylän kaupunki 2011.)

Perusopetuksen opetussuunnitelman (2004) arvopohja perustuu lapsen oikeuksien sopimukseen. (Asetus lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta 21.8.1991.) Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin lukuun 2.1 Perusopetuksen arvopohjaan tehdyssä täydennyksessä (1.8.2010) todetaan:

Perusopetuksen arvopohjana ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Ihmisoikeuksia määrittäviä keskeisiä asiakirjoja ovat YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus. Perusopetus edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista.

Arvopohjaan perustuen oppilailta on mahdollisuus vaikuttaa oman koulunsa oloihin. Vaikuttamisen mahdollisuus liittyy aktiivisen kansalaisen käsitteeseen. Aktiivinen kansalaisuus tarkoittaa nuorten tavoitteellista toimintaa kansalaisyh-

teiskunnassa, osallisuutta sekä yhteiskunnallista kriittisyyttä (Cederlöf 2008, 17–18; Harju 2004, 20). Koulussa toimii oppilaskunnan hallitus, joka esimerkiksi Kilpisen yläkoulussa valitaan lukuvuoden alusta kaikista koulun oppilaista. Hallituksen tehtävä on ajaa oppilaiden etuja, järjestää oppilaille virkistystoimintaa, teemapäiviä jne. Oppilaskunnan hallitus voi tehdä esityksiä rehtorille tärkeiksi katsomistaan asioista ja oppilasjäseniä voidaan kutsua mukaan myös koko koulua koskeviin työryhmiin. Oppilaskuntatoiminta on mainittu myös perusopetuslaissa (1998, 47 a §). Toimintaa ohjaavat tehtävään erikseen sovitut opettajat. (Jyväskylän kaupunki/Kilpisen koulu 2011.)

Kouluissa on myös tukioppilastoimintaa. Tukioppilailla tarkoitetaan oppilaita, joilla on luontainen kiinnostus sosiaaliseen toimintaan ja sen järjestämiseen kouluyhteisössä. Tukioppilaat järjestävät oppilaskunnan hallituksen tapaan koulun muiden oppilaiden jaksamista tukevaa toimintaa. (Jyväskylän kaupunki/ Kilpisen koulu 2011.) Joillain kouluilla, kuten Kuokkalan yläkoululla tukioppilaat vastaavat myös vertaissovittelusta koulussa. Tukioppilastoimintaa ohjaa niin ikään tehtävään erikseen sovitut opettajat.

Koulun sisällä toimii usein erilaisia projekteja, hankkeita tai jo vakiintuneitakin toimintamalleja. Valtakunnallisella tasolla tällaisia ovat mm. kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma KiVa Koulu -hanke, toimintamalli kouluissa tapahtuvaan vertaissovitteluun, lasten ja nuorten liikkumismahdollisuuksia edistävä Liikkuva koulu -hanke, sekä lasten ja nuorten osallisuuden, aktiivisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen kuntatasolla tähtäävä ESR-hanke Dynamo. Hakkeet voivat olla myös paikallisia, kuten esimerkiksi koulupudokkuutta Jyväskylän Kuokkalan yläkoululla ennaltaehkäisevä ESR-hanke OhjausLaturi.(Jyväskylän kaupunki 2010.)

Käytän sanaa koulu tutkimuskysymyksessäni: Miten koulu hyötyy nuorisotyön monialaisesta yhteistyöstä nivelvaiheen tukemisessa? Olen avannut koulu saana haastateltaville apukysymyksin: koululle yhteisönä, opettajille, oppilaille. Lähtökohtana tutkimuskysymykseni asettelussa halusin tarkastella nivelvaihteen tuottamaa lisäarvoa kouluille laajemmassa mittakaavassa kuin pelkästään oppilaalle tulevana hyötynä. Koulun sisällä toimii monia eri ammattialoja, joilla kaikilla on oma näkemyksensä ja tavoitteensa oman työn toteutumiseksi. Halu-

sin tutkimuskysymyksellä laajentaa henkilökunnan näkemystä heidän oman erikoisosaamisen ja vastuualueen yli. Tarkoitukseni oli löytää yhteyksiä ja laajentaa ymmärrystä oman työpanoksen vaikutuksista koko koulua ja yhteiskuntaa ajatellen.

2.2 Koulupudokkuus

Koulupudokkuudella tarkoitetaan peruskoulun oppimäärän suorittamatta jättämistä. Peruskoulun päättötodistus voi jäädä saamatta joko runsaiden poissaolojen tai peruskoulun keskeytymisen takia. Koulupudokkaita ovat myös oppivelvollisuutensa kokonaan laiminlyövät nuoret. Tällä tarkoitetaan nuoria, jotka eivät ole osallistuneet perusopetukseen lainkaan lukuvuoden aikana, sekä toisen asteen koulutukseen siirtymättömät nuoret. Peruskoulun päättötodistus jää saamatta vuosittain keskimäärin noin 300 oppilaalta (Manninen & Luukannel 2008,11).

2.2.1 Koti, koulu ja elämä

Koulupudokkuuteen vaikuttavia tekijöitä on monia. Kirjallisuus painottaa kodin ja vanhempien roolia lasten ja nuorten kasvatusvastuusta. Lapsuudessa saatu hyvä ja turvallinen kasvatus auttaa nuorta selviytymään murrosiän kriiseissä ja omaan elämään liittyvien valintojen hallitsemisessa. (Lehtinen & Lehtinen 2007, 40–57.) Koulun keskeyttämisen vaara on suurin niillä nuorilla, jotka eivät saa koulunkäyntiinsä vanhemmilta tukea ja joilla on matala sosiaalinen tausta (Opetusministeriö 2006, 1). Koulupudokkuutta ei voi kuitenkaan sysätä suoraan vain vanhempien sen paremmin kuin koulunkaan vastuulle. Vain osa koulupudokkuuteen johtavista tekijöistä liittyy suoranaisesti oppimiseen ja opettamiseen, kuten esimerkiksi oppimis- ja keskittymisvaikeuksiin tai motivaation puutteeseen (Manninen & Luukannel 2008, 68). Myös lapsella ja nuorella itsellään on vastuu omasta elämästään ja käyttäytymisestään. Aikuisen ja opettajan tehtävä on tukea ja auttaa sekä sallia nuoren oma persoonallisuus ja oppimistyö.

Koulupudokkuus ja elämänhallinnan ongelmat liittyvät toisiinsa. Nuoren elämässä tapahtuu yläkouluun siirryttäessä suuria muutoksia. Koulu fyysisesti saattaa muuttua, koulunkäynnin tyyli ja opettajat muuttuvat, opettajia on useita, kaverit vaihtuvat sekä nuoren oma fyysinen ja henkinen kehitys ovat muutoksessa. Elämänhallintaan liittyviä asioita ovat ruokailu, lepo, henkilökohtainen hygienia, terve itsetunto, suhteet vanhempiin, seksuaalisuus, liikunta ja terveet elämäntavat. Kaikki nämä vaikuttavat myös nuoren koulunkäyntiin ja päinvas-toin. (Lehtinen & Lehtinen 2007.)

2.2.2 Syrjäytyminen

Koulupudokkaiden syrjäytymisriski on suuri. Yksilön syrjäytymisellä tarkoitetaan yksilön ajautumista yhteiskunnan normaalina ja hyväksyttynä pidetyn elämäntavan, resurssien hallinnan tai elintason ulkopuolelle. Syrjäytymisen riskiin liittyy myös huono-osaisuus ja ongelmien kasaantuminen samoille henkilöille, ryhmille tai alueille. (Kivivuori 2009, 3.)

Koulupudokkuudella on yksilötason vaikutusten lisäksi täten myös kansantaloudellinen ja sosiaalipoliittinen merkitys (Manninen & Luukannel 2008, 76). Valtiontalouden tarkastusviraston laskelman mukaan työelämän ulkopuolelle jäänyt alle 25-vuotias nuori tulee maksamaan yhteiskunnalle joka vuosi 27 500 euroa ja täyttäessään 60 vuotta on hän maksanut yhteiskunnalle noin 1,1 miljoonaa euroa (Turun Sanomat 2009). Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen helmikuussa 2011 julkaiseman tutkimuksen mukaan koulupudokkuus on merkittävä riskitekijä nuorten aikuisten rikollisuuden selittäjänä. Nuorten tekemiä rikoksia on aiempien tutkimusten mukaan selitetty syrjäytymisellä ja nyt tehty tutkimus nostaa esille nuorten syrjäytymisen tärkeimmäksi syyksi koulun keskenjäämisen peruskoulun jälkeen. (Yle 2011.)

2.2.3 Nivelvaihe

Koulupudokkuuden ennaltaehkäisevä työ kouluissa tähtää nivelvaiheessa olevien nuorten, tutkimuksessani yläkoulujen 9.-luokkalaisten nuorten peruskoulun suorittamiseen ja päättötodistuksen saamiseen. Nivelvaiheessa ovat ne nuoret, joiden peruskoulu on päättymässä ja jotka eivät ole vielä sijoittuneet toisen asteen koulutukseen. Nivelvaihe tarkoittaa lisäksi toisen asteen koulutukseen sijoittumisen pitkittymistä tai ongelmallisuutta. Koulussa tehtävä työ nivelvaiheessa olevien nuorten kanssa on esimerkiksi peruskouluarvosanojen korottamista, ammatinvalinnan ohjausta, sekä elämänhallinnan ja sosiaalisten taitojen opettamista. (Valtikka 2011.)

2.3 Nuorisotyö

Nuorisotyöllä tarkoitetaan perinteisesti nuorten vapaa-ajalla tapahtuvaa nuorten parissa tehtävää työtä. Nuorisotyön perinteiseen ammatilliseen osaamiseen liitetään niin ikään ryhmän kanssa työskentely, kaduilla tehtävä nuorten auttaminen sekä nuorisotilatoiminta. (Pohjola 2010, 10–15.) Nykypäivänä nuorisotyötä tehdään yllä lueteltujen toimintamuotojen lisäksi internetissä ja sosiaalisessa mediassa. Nuorisotyölle on tyypillisiä tietyille aikajänteelle sijoittuvat määräaikaiset projektit ja hankkeet.

Nuorisolaista (27.1.2006) nuorisotyön määritelmän voi löytää sille asetettujen tehtävien perusteella. Täten nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa toimintaa, joka tukee nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorisotyön arvopohja perustuu lapsen oikeuksien sopimukseen (Asetus lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta 21.8.1991). Sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan nuorten elämäntaitojen vahvistamista sekä syrjäytymistä ehkäisevää työtä ja toimintaa (Cederlöf 2008, 17–18.)

Kuntien tehtäviin kuuluu nuorisotyö ja nuorisopolitiikka. Nuorisopolitiikka on nuorten kasvu- ja elinolojen parantamista, sekä nuorten osallisuuden, kuulemisen ja vaikuttamismahdollisuuksien lisäämistä. Kunnan nuorisotyö pitää sisällään nuorten kasvatuksellisen ohjaamisen, nuorisotilatoiminnan, tieto- ja neuvontapalvelut, liikunnallisen, kulttuurisen, kansainvälisen ja monikulttuurisen nuorisotoiminnan, harrastusmahdollisuudet, ympäristökasvatuksen sekä nuorten työpajapalvelut. Yllä luetellun kaltaista nuorisotyötä tekevät kuntien nuorisotyöntekijöiden lisäksi myös seurakuntien ja kansalaisjärjestöjen nuorisotyöntekijät ja vapaaehtoiset. (mt., 6-18.)

Tässä tutkimuksessa tarkoitan nuorisotyöllä kaikkia nuorisotyötä tekeviä tahoja. Näitä ovat Jyväskylässä kaupungin nuorisotoimi, seurakunta, nuorisoalan oppilaitokset sekä järjestöt kuten Jyvälän Nuoret ry, 4H- yhdistys, Nuorten Keski-Suomi ry, Ushanga ry, Jelmu, Nuoret Kotkat, Kalevan Nuoret, Partio ja erilaiset liikuntajärjestöt. Nuorisotyön muodot ja palvelut vaihtelevat sitä tarjoavan tahon mukaan. Tutkimuksessani tarkoitan konkreettisella nuorisotyöllä sekä nuorten vapaa-ajalle että koulupäivään liittyvää nuorille suunnattua toimintaa kuten nuorisotilatoimintaa, etsivää nuorisotyötä, työpajatoimintaa, pienryhmä- ja kerhotoimintaa, yksilöohjausta, nivelvaihtotyötä, teemapäiviä ja tempauksia, ryhmäytystä, valistusta ja tiedotusta, harrastustoimintaa ja yrittäjyyskasvatusta.

Nuorisotyön voi liittää myös yhteisöpedagogiikkaan. Yhteisöpedagogiikka on toinen sosiaalipedagogisen työn suuntautumismuodoista. Sosiaalipedagoginen työ voi suuntautua myös yksilöpedagogisesti. Sosiaalipedagogiikassa yhdistyvät sosiaalinen ja pedagoginen ajattelutapa. Tälle ajattelulle on tyypillistä etsiä ratkaisuja sosiaalisiin ongelmiin pedagogisin, inhimillisen kasvun ja oppimisen mahdollisuuksia korostavin menetelmin. (Hämäläinen 200, 26–30.) Nuoren yksilöllisen elämänhallinnan kokonaisvaltainen tukeminen on nuorisotyön ydintä. Sosiaalipedagoginen näkemys korostaa nuoren subjektiivisuuden, arjen ja elämänhallinnan tukemista nykyhetkessä (mt.,22).

2.4 Nuorisotyö koulussa

Nuorisotyö voi näyttäytyä kouluissa joko ulkopuolisena yhteistyökumppanina tai kiinteänä osana koulun muuta toimintaa koulun sisällä. Nuorisotyö on perinteisesti tarjonnut kouluille palveluina erilaisia yhteistyön muotoja kuten tiedottamista, ryhmätyöspäiviä, nivelvaihtotyötä sekä erilaisten kerhojen ja leirien järjestämistä. (Leppä 2010, 74.)

Kiinteänä osana koulun toimintakulttuuria ja osana koulun monialaista ammattikasvattajien joukkoa tehtävä nuorisotyö on uudempi tapa tehdä nuorille suunnattua tavoitteellista kasvatustyötä koulun sisällä. Koulunuorisotyön muotoja tutkitaan ja kehitetään yhä erilaisten hankkeiden ja projektien kautta. Varsinaista kokopäiväistä palkattua koulunuorisotyöntekijää on vielä hyvin harvoissa Suomen kouluissa. Jo toteutuneista hankkeista saatujen tulosten ja kokemusten perusteella kouluissa tehtävälle nuorisotyölle on jo muotoutunut selkeitä toimintatapoja. Näitä ovat koulun yhteisöllisyyden tukeminen oppilas- ja työyhteisötasolla, koulupudokkuutta ja syrjäytymistä ennaltaehkäisevä työ sekä nonformaalien oppimisympäristöjen hyödyntäminen koulun arjessa. (mt., 76–78.) Kouluissa tehtävä nuorisotyön muoto on sosiaalipedagoginen. Lothar Böhnisch kuvaa sosiaalipedagogiikkaa ”kasvatukselliseksi auttamiseksi elämänhallintaan” (Hämäläinen 2000, 21). Ulottuessaan kouluhin sosiaalipedagogiikka ei erota nuoren koulutus- ja työuraa muusta elämästä, vaan etsii mahdollisuuksia viedä oppiminen siihen todellisuuteen, josta nuoren arki muodostuu (mt., 39).

2.4.1 Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyyden vahvistaminen on yksi tärkeimmistä arvoista nuorisotyössä. Yhteisöllisyyteen liittyy yhteenkuuluvuuden, turvallisuuden ja luottamuksen tunteen kokeminen omassa toimintaympäristössä. Yhteenkuuluvuuden tunne lisää osallisuutta eli yksilöiden halua ja kokemusta itse vaikuttaa ja tehdä asioita oman ja yhteisen edun hyväksi. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2011.) Nuorisotyö on perinteisesti järjestänyt koulujen kanssa yhteistyössä yhteisöllisyyden luomiseen tai parantamiseen tähtääviä ryhmätyöspäiviä tai teematapahtumia. Ryhmäyttämisen tarkoituksena on luokkatasolla luokkahengen ja oppimis-

rauhan parantaminen ja koulun tasolla yleisen viihtyvyyden ja yhteenkuuluvuuden tunteen ja oppilaiden vastuun tunnon vahvistaminen.

Koulupudokkuutta ja syrjäytymistä ennaltaehkäisevätyö liittyy niin ikään yhteisöllisyyden vahvistamiseen kuin myös yksilötason ohjaukseen. Työmuotoina voivat olla pienryhmätyöskentely tai yksilöohjaus. Nuorisotyöntekijä kouluissa auttaa nuorta esimerkiksi elämänhallintaan liittyvissä asioissa. Näitä voivat olla mm. koulupinnaus, energiajuomien käyttö pelikoneella valvottujen öiden takia tai yliaktiivisuus vapaa-ajalla koulutyön kustannuksella. Nuorisotyöntekijä auttaa myös yhteishakuun ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvissä asioissa. Nuorisotyöntekijän rooli koulussa on olla saatavilla nuorelle ilman varattua aikaa, olla kuunteleva aikuinen ilman kouluun liittyvää arvioinnin painetta sekä olla läsnä nuoren kanssa huomioiden nuoren koko elämään ja arkeen liittyvät asiat kuten koti, koulu, ystävät, seurustelu, harrastukset, vapaa-aika ja henkilökohtainen fyysinen ja henkinen kehitys.

2.4.2 Nonformaali kasvatus ja informaali oppiminen

Nuorisotyö koulussa on kouluissa perinteisesti hyväksytystä formaalista oppimistyylistä poikkeavaa nonformaalia tavoitteellista kasvatustyötä. (Leppä 2010, 78). Kouluissa tapahtuva formaali eli muodollinen kasvatus on tavoitteellista objektiiviseksi tulkitun tiedon jakamista. Se on kronologisesti muuttuvaa kasvatusta ihmisen ikävuosien edetessä. (Hannus 2007, 5.)

Nonformaali kasvatus tarkoittaa tavoitteellista ja tietoista pedagogista vuorovaikutusta formaalin kasvatuksen ulkopuolella. Nonformaali ja formaali kasvatus limittyvät sosiaalipedagogiikkaan. Koulut joutuvat avautumaan yhä enemmän nonformaalille sosiaaliselle kasvatukselle. Myös nonformaalissa oppimisessa joudutaan ottamaan entistä tietoisemmin huomioon koulutuksellisia ja kokonaisvaltaisen kasvun tukevia tavoitteita. (Kurki & Nivala & Sipilä-Lähdekorpi 2006, 10.) Nonformaali kasvatus ei tähtää virallisiin tuloksiin, kuten koulujen arvostamat, eikä se sisälly perinteiseen koulujärjestelmään. Nonformaalien kasvatuksen muotoja ja toimintaympäristöjä nuorisokasvatuksessa ja nuorisotyössä ovat

mm. koulujen kerhot, nuorisotilat, leirit, ohjattu harrastustoiminta, perhe ja koti sekä media. (Hannus 2007, 5.)

Nonformaaliin kasvatukseen liittyy informaali oppiminen. Informaali oppiminen tarkoittaa sellaisten tietojen, taitojen ja kokemusten tietoista ja tarkoituksellista hankintaa, joka auttaa ihmistä suuntaamaan tulevaa toimintaansa (mt., 6). Informaali oppiminen perustuu ihmisen omaan tahtoon ja aloitteellisuuteen. Informaalia oppimista voi tapahtua myös formaalissa kasvatusympäristössä, mutta pääasiallisesti informaali oppiminen tai opiskelu tapahtuu perinteisten kasvatustutkimusten ulkopuolella, kuten nuorisotyön järjestämissä pienryhmätöissä. Tällaisia ovat esimerkiksi Nuorten Akatemian rahoittamat Mahis- ja Homma ryhmät. Informaali oppiminen tulee erottaa tavoitteettomasta ja suunnittelemattomasta, sattumaan ja erehdykseen perustuvasta satunnaisoppimisesta. (mt., 6.)

2.5 Hyöty

Substantiivi hyöty tarkoittaa nykysuomen sanakirjan mukaan jotain mikä on eduksi: etu, ansio, voitto. Hyöty liitetään näin ihmisen materiaaliseen, määrälliseen vaurauteen ja taloudelliseen voittoon. (Pekkinen 2000.) Hyöty sana viittaa myös muuhun kuin taloudellisen edun tai voiton tavoitteluun. Hyöty voidaan määrittellä myös laadullisesti, kuten asiaksi, joka edesauttaa jotain toista asiaa. (Suomisanakirja 2011.)

Syvällisemmin hyötyä voidaan tarkastella utiliteetti-käsitteen avulla. Utiliteetilla tarkoitetaan teon aikaansaamaa hyötyä tai onnea. Utilitas on latinaa ja tarkoittaa käyttökelpoista, kelvollista, hyödyllistä, hyötyä. Hyöty voi edistää joko onnellisuutta tai epäonnea, jolloin sen seurausten voidaan katsoa olevan joko moraalisia tai eettisiä. Hyödyn arviointi liittyy siihen miten ihmiset määrittelevät hyvän ja onnellisen elämän ja siihen mitä ihmiset pitävät oikeudenmukaisena ja ihmisarvoisena kohteluna toisiaan kohtaan. (Nieminen 2003, 17–19.)

Osa tutkimustyössäni tarkastelun kohteena olevista hankkeista on yhteiskunnan varoin kustannettua toimintaa. Taloudellisen hyödyn tavoittelun kannalta yhteis-

kunnan varoin tuotetusta palvelusta tulisi olla yhteiskunnalle myös konkreettista taloudellista hyötyä. Taloudellisesti mitattuna nivelvaihehakkaiden tekemä koulupudokkuutta ennaltaehkäisevä työ hyödyttää yhteiskuntaa sosiaalimenojen säästöjen muodossa.

Hyötyä voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta. Nivelvaihehankkeiden hyödyllisyyttä ja hyödyn kohdetta voidaan tarkastella yhteiskunnallisella tasolla, koulun saaman hyödyn tasolla sekä opettajien ja oppilaiden näkökulmasta. Hyödyn määrittäminen muuttuu riippuen siitä puhutaanko hyödystä tekojen ja konkreettisten toimintojen vai kokemusten ja tunteiden tasolla. Tässä tutkimuksessa olen kysynyt haastateltavilta hyötyä ilman tarkempaa määritelmää hyödyn merkityksestä haastateltavalle itselleen. Jokainen haastateltava on ymmärtänyt sanan hyöty omalla tavallaan, omien henkilökohtaisten kokemustensa kautta.

3 TUTKIMUSMENETELMÄ

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus. Aineisto on kerätty haastattelemalla Jyväskylän Kuokkalan, Lehtisaaren ja Kilpisen yläkoulujen rehtoreita, oppilaanohjaajia, opettajia ja kuraattoreita. Koulun henkilökunnasta haastateltavia oli yhteensä seitsemän. Lisäksi olen haastatellut seitsemää hankkeissa toimivaa nuorisotyöntekijää. Yhteensä haastateltavia on 14. Haastateltavien anonymiteetin varmentamiseksi olen käyttänyt haastateltavien ammattinimikkeitä eritellessäni yleisluettelomaista muotoa. Raportissani nimeltä mainituilta henkilöiltä on kysytty lupa nimen julkaisemiseen.

Koulunhenkilökunnan sisältä haastateltavat valikoituivat sen perusteella, millainen rooli tai tietämys heillä on kunkin koulun nivelvaihehankkeen käynnistämisestä sekä sen toiminnasta. Haastateltavat ovat joko itse olleet käynnistämässä tai ideoimassa hankkeita tai ovat olleet osallisena itse toiminnassa. Nuorisotyöntekijät valikoituivat haastateltaviksi sen perusteella, kuka tai ketkä heistä tekivät konkreettisesti tutkittua hanketyötä ja/tai olivat olleet osallisena suunnittelemassa hankkeen toteuttamista ja alullepanoa

Haastattelutilanteessa käytin kolmea eri haastattelutyylä. Osittain haastattelutilanne oli puolistrukturoitu haastattelu, sillä osa kysymyksistä oli kaikille haastateltaville samoja. Osittain haastattelua voi pitää myös teemahaastattelun ja avoimen haastattelun sekoituksena. (Eskola & Suoranta 1998, 87.) Haastateltaville tehtiin jokaisen haastattelun alussa selväksi, mistä haastattelussa on kyse ja mitä asioita heiltä tullaan kysymään. Haastattelutilanne saattoi joidenkin haastateltavien kohdalla rönsytä yli varsinaisen kysymyksen, mutta pysyi silti annetun teeman sisällä. Haastattelun loppuosa muotoutui lähes kaikkien haastateltavien kanssa keskusteluksi. (mt., 87.) Keskustelujen yhteydessä nousi esiin ilmiöitä ja ajankohtaisia kysymyksiä haastattelukysymysten ulkopuolelta. Näihin ilmiöihin ja kysymyksiin palaan tarkemmin kappaleessa 11 Muut kouluhenkilökuntaa puhututtaneet asiat. Haastattelutilanteet kestivät puolesta tunnista tuntiin.

Haastatteluaineiston kirjaamistyylinä käytin haastattelutilanteen suoraan kirjaamista kannettavalle tietokoneelleni. Tällä pyrin luomaan tilanteista rennompia sekä suomaan haastateltavalle enemmän aikaa miettimiselle ja vastausten reflektoinnille. Mielestäni tämä toimi haastattelutilanteissa hyvin, sillä tietokoneeni näyttö teki selvän rajan haastateltavan reviirin ja oman reviirini välille. Samalla kun kirjasin haastateltavan vastauksia, saattoi haastateltava rauhassa miettiä ja jatkaa vastaustaan ilman minun sanattoman tai sanallisen viestini aiheuttamaa häiriötä. Kirjoitin saadut vastaukset koneelleni lähes sanasta sanaan, poistaen kuitenkin vastaajan puheessa esiintyneet mahdolliset täytesanat ja toiston. Kirjoittaessani en kiinnittänyt huomiota kirjoitusvirheisiin tai isoihin ja pieniin alkukirjaimiin. Lauseet erotin pisteellä ja pilkulla. Korjasin kirjoitusvirheet haastattelujen jälkeen.

Tutkimuksessa on käytetty osittain myös osallistuvaa havainnointia. Osallistuva havainnointi liittyy omaan nykyiseen työharjoitteluuni Kuokkalan yläkoululla. Toimin projektiharjoittelijana OhjausLaturi-hankkeessa, työskennellen 9.-luokkalaisten nuorten parissa yksilö- ja ryhmätasolla. Olen myös toiminut harjoittelijana MunDuuni-hankkeessa lukuvuonna 2009–2010. Lisäksi olen ollut käynnistämässä Lehtisaaren yläkoulun yrittäjyyskasvatusprojektia syksyllä

2010. Lehtisaaren yrittäjyyskasvatusprojektiin liittyen olen käyttänyt omaa kokemustani hanketyöntekijän näkökulmaa tarkastellessani.

MunDuuni-hanketta en tarkastele omien kokemusteni kautta, vaan olen haastatellut nykyistä hanketyöntekijää ja hänen näkemyksiään Kuokkalan yläkoululla tehdyn projektin hyödystä Kuokkalan yläkoululle. OhjausLaturi-hankkeessa työskentelyni auttaa minua hahmottamaan koulun arkea ja koulua omana organisaationaan. Nykyinen ja aiempi työskentely kaikissa näissä hankkeissa ja projekteissa on edesauttanut haastatteluaineiston keräämistä ja ihmisten tavoitettavuutta haastattelulle.

4 TUTKIMUKSEN KOHDE JA TUTKIMUSKYSYMYYS

Tutkimuksessa on kerätty aineistoa kolmesta Jyväskylän yläkouluissa tehtävästä nivelvaihehankkeesta. Lähtökohtana on ollut kuvata nivelvaihehankkeiden vaikutusta ja hyötyä kouluille, siellä työskenteleville opettajille ja oppilaille sekä tarkastella koulun ja nuorisotyön yhteistyötä nivelvaihehankkeiden kautta. Tutkimuskysymykseni on: Miten koulu hyötyy nuorisotyön monialaisesta yhteistyöstä nivelvaiheen tukemisessa? Alakysymyksinä: Miten koettu hyöty ilmenee koulussa konkreettisesti? ja Mitä odotuksia koululla on nuorisotyölle?

Tutkimuksen kohteeksi valikoitui kolme Jyväskylän yläkoulua, Kuokkalan, Lehtisaaren ja Kilpisen yläkoulut. Koulujen valintaan vaikuttivat koulujen nivelvaihehankkeiden toteutusmuotojen erilaisuus sekä omat aiemmat ja nykyiset kontaktini Lehtisaaren ja Kuokkalan yläkoulujen nivelvaihetöihin. Kilpisen koulu valikoitui tutkimukseeni opintoihini kuuluvan projektiharjoittelun kautta. Kaikki valitsemani koulut täyttivät tutkittavan ilmiön tunnusmerkit eli jokaisessa valitussa koulussa tehdään ennaltaehkäisevää nivelvaihetöitä nuorisotyön kanssa yhteistyössä. Kriteerinä oli myös hankkeiden ja projektien erilaisuus ja sitä kautta niistä saadun hyödyn tarkastelu mahdollisimman erilaisissa muodoissa.

4.1 Haastattelukysymykset

Koulun henkilökunnan haastattelukysymykset olivat joiltain osin erilaiset kuin nuorisotyöntekijöille esitetyt kysymykset. Koulun henkilökunnalta kysyttiin nivelvaihehankkeiden hyötyä koululle, eli yleistäen omalle työyhteisölle. Hyöty-sanaa ei määritelty haastateltaville kysymyksen asettelun yhteydessä. Nivelvaihehankkeyhteistyöstä saadun hyödyn mieltäminen koko koululle oli joillekin haastateltaville vaikeaa, joten apukysymyksinä annettiin esimerkkeinä: koululle yhteisönä, opettajille, oppilaille. Lisäksi kysyttiin sitä, tarvitseeko tällaisesta toiminnasta olla hyötyä, kenen etua hankkeilla ajetaan ja miten kerrottu hyöty ilmenee koulun, opettajien ja oppilaiden arjessa konkreettisesti.

Koulun henkilökunnalta kysyttiin myös koulun odotuksia nuorisotyötä kohtaan. Kyselyn tarkoituksena oli lisäksi kartoittaa jo meneillään olevien projektien ja hankkeiden alkuvaiheita: kuka teki aloitteen, mistä idea ja tarve projektille syntyivät ja miten yhteistyö on nuorisotyön työntekijöiden kanssa sujunut. Koulun henkilökunnalle tehdyt haastattelukysymykset ovat liitteessä 2.

Hankkeissa toimiville nuorisotyöntekijöille tehdyt kysymykset poikkesivat osittain kouluhenkilökunnalle tehdyistä kysymyksistä. Myös heiltä kysyttiin heidän tekemänsä nivelvaihetöiden hyötyä koululle. Samalla tavalla kuin kouluhenkilökunnalle, sanaa hyöty ei määritelty haastattelutilanteessa erikseen. Sanan koulu merkitystä avattiin vain annettujen apukysymysten (koululle yhteisönä, opettajille, oppilaille) kautta. Heiltä kysyttiin myös koulun kanssa tehdyn yhteistyön sujuvuutta, työstä saadun hyödyn tarpeellisuutta koululle, sitä kenen etua hankkeilla ajetaan, sekä hyödyn konkreettisia ilmenemismuotoja koulussa. Lisäksi nuorisotyöntekijöiltä kysyttiin heidän arviotaan siitä mitä koulu nuorisotyöltä odottaa, millaisia tuloksia ja mitä tarvetta tyydyttämään nuorisotyö erimuodoissaan kouluissa on. Nuorisotyöntekijöille tehdyt haastattelukysymykset ovat liitteessä 3.

5 AINEISTON ANALYSOINTI

Tarkastelen työssäni erikseen koulun henkilökunnan ja nuorisotyön näkemyksiä nivelvaihehankkeiden hyödystä koululle. Erottelun tarkoituksena on mahdollistaa saatujen tulosten vertailu. Myös itse hankkeet poikkeavat toimintatavoiltaan ja menetelmiltään toisistaan. Olen eritellyt tuloksia analysoidessani jokaisen nivelvaihehankkeen hyöty-näkökulman erikseen. Jokaisen hankkeen kohdalla saatu hyöty on eritelty osioihin koulu, opettajat ja oppilaat. Tarkoitukseni on nostaa esille nivelvaihehankkeissa käytettyjen menetelmien yhteys niistä koettuun hyötyyn.

Koulunhenkilökunnan näkemys hyödystä on analysoitu kappaleessa 7. Hyöty koululle koulun henkilökunnan näkökulmasta. Jokaisen nivelvaihehankkeen hyöty-analyysin alussa on koulunhenkilökunnan näkemys siitä miten kyseinen hanke on saanut koululla alkunsa ja mistä tarve hankkeen toteuttamiselle nousi. Oma osionaan on jokaisen hankkeen kohdalla myös haastateltavien oma näkemys siitä miten koettu hyöty näkyy konkreettisesti koulun arjessa, eli hyödyn ilmeneminen koulussa. Lopuksi olen koonnut kaikkien seitsemän haastateltavan vastaukset yhteen kysymyksestä: Tarvitseeko nuorisotyön kanssa yhteistyössä tehdyistä nivelvaihehankkeista olla hyötyä koululle ja kenen etua hankkeilla ajetaan?

Kappaleessa 8. Nuorisotyön näkökulma olen jakanut hankkeista koetun hyödyn hankekohtaisesti erikseen. Hankkeiden sisällä hyötyä on tarkasteltu koulun, opettajan ja oppilaan näkökulmasta. Loppuun olen koonnut nuorisotyöntekijöiden näkökulman siitä kenen etua hankkeet ajavat ja tarvitseeko hankkeesta olla hyötyä koululle.

Hyöty näkökulman lisäksi haastateltavilta kysyttiin myös koulun odotuksia nuorisotyölle. Myös tässä olen jaotellut koulun ja nuorisotyön näkökulmat erikseen. Hyöty näkökulman tavoin olen tarkastellut osiota koulun, opettajien ja oppilaiden toimintaympäristöistä käsin. Koulunhenkilökunnalle tehdyissä haastatteluissa esiin tulleista muista henkilökuntaa askarruttavista tai puhututtaneista asioista olen koonnut oman erillisen kappaleen. Johtopäätökset näistä olen sisällyttänyt

omaa tulkintaani sisältävään kappaleeseen 12 Johtopäätökset havainnoista ja tuloksista.

Käytän vastauksia analysoidessani osittain haastateltavien käyttämiä puhekielenilmaisuja. Tekstissä käytetty aikamuoto riippuu hankkeen toiminta-ajasta. Mikäli hanke on jo päättynyt, käytän tekstissä yleisemmin mennyttä aikamuotoa. Vastausten analysointi ei sisällä omaa pohdintaa eikä johtopäätöksiä. Johtopäätökseni vastauksista olen eritellyt omiksi kappaleikseen jokaisen analysoinnin perään. Omaa tulkintaani aineistosta kokonaisuutena esitän kappaleessa 12.

6 ESIOLETUKSET JA TULOSTEN LUOTETTAVUUS

Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä hypoteesittomuus, eli tutkijalla itsellään ei ole lukkoon lyötyä ennako-oletusta tutkimuskohteesta ja tutkimuksen tuloksista. (Eskola & Suoranta 1998, 19–20.) Oma esituntuma tutkimukselleni oli se, että koulun ja nuorisotyön yhteistyön epäselvyydet liittyvät toimintakulttuurien ja arvomaailmojen erilaisuuteen. Olen toiminut aiemmin esimiestehtävissä kaupallisella alalla. Siirryin humanistiselle alalle nykyisen koulutukseni kautta ja koen olevani edelleen ulkopuolinen nuorisotyötä tarkastellessani. Aiemman työni yrittäjämäinen, markkinalähtöinen ja tulosvastuullinen näkökulma on peilautunut osittain myös nykyisiin opintoihini ja niissä tehtyihin projekteihin. Yksi tärkeimmistä syistä lähteä tutkimaan nivelvaihehankkeita ja niistä koettua hyötyä liittyy ihmettelyyni kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuudesta koulun ja nuorisotyön välillä.

Objektiivisuus asioihin syntyy omien subjektiivisuuksiensa tunnistamisesta. Tutkijan aiemmat kokemukset tutkittavasta asiasta vaikuttavat. Esioletusten tiedostaminen on tärkeää, sillä ne rajaavat tutkimuksellisia toimenpiteitä. (mt.,13–20). Tutkimusraportti on kuitenkin aina yksi versio tai näkökulma tutkittavasta aiheesta. Tutkija on laadullisessa tutkimuksessa myös itse keskeinen tutkimusväline. (mt.,143–211.)

Pohtiessani omaa objektiivisuuttani selvitin itselleni omat oletukseni tutkimukseni lopputuloksista. Oletukseni perustuivat nykyisen koulutukseni kautta tehtyihin työharjoittelujaksoihin. Koin että koulut tarttuvat nuorisotyön tarjoamiin palveluihin vasta viimeisenä oljenkortenaan. Hyöty kouluille näkyisi kenties selvimmin pudokkuusuhan alla olevien nuorten tsemppaamisessa päättötodistuksen saamiseksi. Paljon poissaoloja omaaville nuorille on vaikea antaa arvosanoja, joten mm. nivelvaihteen muodoin tehdyt korvaavuudet auttavat koulua arvosanojen laatimisessa.

Omaan suhtautumiseeni vaikuttaa myös kokemukseni rikos- ja riita-asioiden sovittelijana. Näen tutkimuksessani kaksi osapuolta, koulun ja nuorisotyön. Esittääkseni oman näkemykseni peilautumisen tutkimustuloksia analysoidessani, olen pitäytynyt tekstissä pelkästään haastateltavien antamiin vastauksiin. Myös johtopäätökset perustuvat annettuihin vastauksiin. Oma arviotani olen käyttänyt vain yrittäjyyskasvatusprojektiin liittyvässä analysointi osiossa. Tutkimuksestani nousseet yleistykseni olen koonnut vastauksista saaduista johtopäätöksistä, omasta kokemuksesta, sekä alan kirjallisuudesta. (mt., 66.) Yleistettävyyden arviointiin liittyy myös selkeä jako kouluhenkilökunnan vastausten ja nuorisotyön vastausten välillä. Olen selvittänyt kaikki kysymäni hyötyyn liittyvät asiat erikseen. Näillä toimenpiteillä olen pyrkinyt mahdollistamaan selkeämmin tutkimustuloksista nousevien hypoteesien löytymisen. (mt., 216.)

Tulosten luotettavuuteen ja yleistettävyyteen liittyy omien esioletusten lisäksi myös haastateltavan ja haastateltavien intersubjektiivisuus, eli yhteinen ymmärtäminen tutkittavasta aiheesta. Jotta tutkimus ylipäättään mahdollistuisi, on tutkittavien todellisuuden hahmottamisen oltava riittäväällä tavalla yhdenmukainen ja tasalaatuinen. (mt., 45.) Tutkimustuloksista tehtyjen johtopäätösten luotettavuuteen vaikuttavat haastateltavien sen hetkinen kokemusmaailma, tietämys tutkittavasta asiasta, sekä luontainen kiinnostus esitettyihin kysymyksiin. (mt., 65–66.) Kiinnitin intersubjektiivisuuteen huomiota haastateltavia valikoidessani. Haastateltavilla tuli olla merkittävä rooli joko hankkeen käynnistämisessä tai siinä toimimisessa. Aiheen kiinnostavuudesta viesti haastateltavien innokkuus puhua ja reflektoida omia vastauksiaan haastattelutilanteissa.

Tutkimukseni tueksi tutustuin Jyväskylän koulutuskuntayhtymän ja Jyväskylän kaupungin opetuspalveluiden Koppari-hankkeeseen. Tapasin hankkeen projektisuunnittelijan Anna-Kaarina Autereen. Keskustelussa oli mukana myös Uusiutuva koulu- ja nuorisotyö-hankkeen projektipäällikkö Marjo Kolehmainen. Kopparin tavoitteena on saada syrjäytymisen vaarassa olevat nuoret ohjauksen piiriin, sekä luoda Jyväskylän seudulle nuorten ohjauksen yhteistyöverkosto ja kerätä ajantasainen tieto päätöksen ja toiminnan tueksi. Lisätietoa hankkeesta löytyy Jyväskylä koulutuskuntayhtymän (JAO) sivulta <http://www.jao.fi/?deptid=17000>.

7 HYÖTY KOULULLE KOULUN HENKILÖKUNNAN NÄKÖKULMASTA

7.1 OhjausLaturi- hanke Kuokkalan yläkoulu

Ajatus OhjausLaturin tyyliselle hankkeelle tai tukitoimille nousi koulun omista tarpeista. Hanketta nuorisotyön puolella ideoineet henkilöt olivat olleet omasta hankeideastaan yhteydessä koulun rehtoriin. Hankkeen valikoituminen Kuokkalan koululle liittyi pitkälti koulun rehtorin omiin hyviin kokemuksiin koulussa toimivasta nuorisotyöntekijästä. Ennen OhjausLaturi -hanketta Kuokkalan yläkoulussa oli erityistä tukea tarvitsevien nuorten kanssa tehty koulun normaalit tukitoimet kuten erityisopetuksen toimet, vertaissovittelu, jälki-istunnot ja varoitukset.

OhjausLaturin toimintamuodot koululla ovat yksilö- ja ryhmäohjaus. Oppilaat valikoituvat ohjaukseen pääsääntöisesti oppilashuoltoryhmän kautta. Koululla toimiva nuorisotyön hanketyöntekijä antaa nuorille ohjausta yhteishakuun, kesätyöhakuun ja koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Nuorisotyöntekijä on nuorille kuunteleva ja läsnä oleva aikuinen kaikilla nuoren elämän osa-alueilla. Nuorisotyöntekijä toimii osan viikosta koululla sekä parina iltana viikossa alueen nuorisotilalla.

Yhteistyö hankkeen kanssa on koettu toimivaksi. Tärkeänä yhteistyössä pidetään projektin pitkäkestoisuutta. Yhteistyön onnistumiseen on vaikuttanut myös nuorisotyöntekijän työskentely koululla. Nuorisotyöntekijä on osa koulun arkea. Hän on tavoitettavissa niin oppilaille kuin opettajillekin.

7.1.1 Hyöty koululle

Vastanneiden mielestä OhjausLaturin tekemä koulupudokkuutta ennaltaehkäisevä nivelvaihtotyö on lisäresurssi koululle. Hanke mahdollistaa sellaisten nuorten tukemisen ja kädestä taluttamisen, joita ei pystyttäisi koulun omien tukitoimien kautta riittävästi tukemaan. Nuorisotyöntekijä nähdään henkilönä, joka pystyy ottamaan vastuuta myös häiriköivistä oppilaista. Hänen työstään saama hyöty nähdään näissä tilanteissa kouluympäristöä rauhoittavana tekijänä.

Hankkeesta saama hyöty liitetään pääsääntöisesti erityistä tukea tarvitsevien nuorten auttamiseen. Hankkeen katsotaan kuitenkin hyödyttävän tuen piirissä olevien oppilaiden lisäksi myös isompaa määrää koulun oppilaita. Nuorisotyöntekijän näkyminen koulun arjessa lisää haastateltavien mukaan oppilaiden luottamusta koulu yhteisöön.

Nuorisotyöntekijän käyttämät menetelmät oppilaiden auttamiseksi ovat rohkaisevia ja osallistavia. Näiden keinojen katsotaan tuovan oppilaille työstä saavutettua palkkiota lähemmäksi ja välittömämmäksi kokea. Nuorisotyöntekijän käyttämiä keinoja verrataan koulun perinteisesti käyttämiin rankaisuun ja uhkailuun perustuviin tukitoimiin, joissa niin sanotut porkkanat eivät ole oppilaalle konkreettisia, eikä tavoiteltavia asioita. Koulunuorisotyöntekijä jaksaa panostaa enemmän yksittäisiin oppilaisiin ja hänellä on myös positiivisempi ote nuorten kanssa toimimiseen.

Nuorisotyöntekijän antama työpanos koululle nähdään hyötynä koulun ilmapiirin ja hengen luomisessa ja ylläpitämisessä. Nuorisotyöntekijällä on enemmän aikaa puuttua, niin sanottuihin ei toivottuihin ilmiöihin, kuten esimerkiksi naulakoilla hengämissä. Kuvattu ilmiö on vastoin koulun sääntöjä ja niihin sitoutumista. Se nähdään merkittävänä myös yhteisön moraalin kannalta. Sääntöjä nou-

dattamattomat oppilaat eivät elä koulussa vallitsevan ja hyväksytyin kulttuurin mukaisesti, jolloin ilmiöstä tulee myös koko kouluyhteisön ongelma.

7.1.2 Hyöty opettajille

Joidenkin oppilaiden katsotaan vaativan paljon niin sanottua höösäämistä. Tämä tuo opettajille ylimääräistä työtä, repeämistä ja ponnistelua perustyön lisäksi. Tähän ylimääräiseen työhön ja oppilaan henkilökohtaiseen huolenpitoon eivät välttämättä kaikki opettajat kykene. Ne oppilaat jotka eivät pysy kelkassa, kuorimittavat ja stressaavat opettajia. Koulussa toimiva nuorisotyöntekijä auttaa opettajien jaksamisessa. Koulunuorisotyöntekijä nähdään henkilönä joka voi ottaa vastuun paljon huomiota tarvitsevista oppilaista ja tilanteista. Näin opettajaan kohdistuvat vaatimukset ratkaisukeinojen löytämiseksi pienenevät.

Koulunuorisotyöntekijän rooli koulussa mielletään välimuodoksi opettajan ja oppilaan välillä. Hän on aikuinen jolle on helpompi kertoa asioita kuin opettajalle. Nuorisotyöntekijä ei ole myöskään tuntisidonnainen. Opettajan katsotaan saavan ongelmatilanteissa nuorisotyöntekijältä apua, tukea ja neuvoja. Tuki on opettajalle aito ja konkreettinen.

7.1.3 Hyöty oppilaalle

OhjausLaturin toiminta koululla on ollut pitkäjänteistä ja on näin mahdollistanut syvemmän puuttumisen joidenkin oppilaiden opinnoista suoriutumiseen. Mikäli kaikki kynnykset nuoren edessä ovat korkealla, on riskinä luovuttaminen. Osa nuorista ei vielä kykene toimiaan itse riittävän vastuullisesti. Yksilö- ja ryhmäohjauksien kautta syntyy oppilaalle itseluottamusta ja luottamusta omiin mahdollisuuksiin.

7.1.4 Hyödyn näkyminen konkretiana koulun arjessa

Hankkeesta saatu hyöty näkyy Kuokkalan yläkoulussa konkreettisimmillaan siten, että vuonna 2010 olisi jäänyt enemmän oppilaita ilman päättötodistusta. Tällaista on tapahtunut hankkeen aikana vähemmän. Koulunuorisotyöntekijä auttaa myös niitä nuoria henkilökohtaisesti, jotka eivät pääse tai hae jatko-opintoihin. Koulun oppilaanohjaajat auttavat tässä työssä myös, mutta aina ei nuori tule koulun kevyellä ohjauksella autetuksi. Koululla ei ole resursseja pitkäjänteisesti jatkaa avun antamista jo peruskoulunsa päättäneelle nuorelle. Nuorisotyöntekijän työ näkyy koululla konkretiana nivelvaihtelyssä.

Lisäksi koulunuorisotyöntekijä pystyy reagoimaan koululla tapahtuviin asioihin välittömästi, esimerkiksi tilanteessa jossa oppilas ei ole tullut kouluun. Myös luokanvalvojat huolehtivat, mutta heillä on usein kiire. Hyödyllistä konkretiaa on se että koulunuorisotyöntekijä voi käydä myös nuoren kotona ja hänellä on mahdollista tavata oppilaita muuallakin kuin koulussa, esimerkiksi nuorisotilalla.

7.2 MunDuuni–hanke Kuokkalan yläkoulu

MunDuuni–hanke tuottaa taiteen ja kulttuurin keinoin koulun yhteisöllisyyden kasvattamiseen tähtäävä toimintaa. Koulun näkökulmasta katsottuna toiminta liittyy ryhmäyttämiseen ja luokkahengen parantamiseen yhteisen tekemisen kautta. MunDuuni on koululla vieraileva, vain tietyksi ajanjaksoksi tilattu palvelu, jonka tarkoituksena ei ole keskittyä yksittäisiin oppilaisiin vaan kokonaisiin luokkiin ja ryhmiin. Kuokkalan yläkoululla yhdeksäsluokkalaisten kanssa tehdyissä lyhytelokuvissa teemana oli Mun tulevaisuus. Menetelmänä käytettiin Kaija Juurikkalan kehittämää Taikalamppu-metodia, jossa elokuvat ideoidaan ja kuvataan muutamassa tunnissa. Elokuvat tehtiin luokittain pienryhmissä. Kahdeksäsluokkalaisten kanssa MunDuuni teki valokuvaprojektin Ihastus ja Vihastus, jossa oppilaat kuvasivat pienryhmissä Kuokkalan alueen ihastuttavia ja vihastuttavia paikkoja.

Idea hankkeen tilaamiseksi Kuokkalan yläkoululle tuli hankkeen kautta tehdyn yhteydenoton kautta. Hanke oli myös ennestään tuttu koulun kuraattorille,

hankkeen kanssa tehdyn aiemman yhteistyön kautta. Hanke sopi toimintatavoiltaan hyvin koulun tavoitteisiin kuuluvaan pitkäjänteiseen, joka luokkatasolla tapahtuvaan ryhmäyttämiseen.

Yhteistyö hankkeen kanssa koettiin toimivaksi. MunDuunin ohjaajat olivat vastuullisia ja huolehtivat työnsä hyvin. Koulun puolelta koettiin hieman sekavuutta vastuu asioissa. Tämän arveltiin johtuvan siitä, että joidenkin opettajien mielestä MunDuunin kaltaiset projektit vievät vain aikaa ja vaivaa. Tärkeänä nähtiin MunDuunin pitkäkestoisuus koulussa. MunDuuni työskenteli yhdeksänsien ja kahdeksänsien luokkien kanssa. Nuorisotyön katsotaan olevan hyvä partneri järjestämään koulun kanssa tilaisuuksia, esimerkiksi ryhmäyttämistä.

7.2.1 Hyöty koululle

Uudet toimijat koulussa tuovat uutta näkökulmaa ja lisäresursseja koulun perinteisiin toimintamalleihin. Ne ehkäisevät koulun sisäsiittoa ja tekevät koululle hyvää. Ryhmäyttämiseen tähtäävän toiminnan nähdään hyödyttävän niin luokanvalvoja, luokkia, kuin myös oppilaita yksilöinä. Ryhmäyttäminen tukee peruskoulun tavoitteita sosiaalisten taitojen vahvistamisessa ja itsetuntemuksen lisäämisessä. Ryhmäyttäminen voi olla myös koulutuksellista, jolloin sen tavoitteet menevät yhdessä tekemisen kautta paremmin perille. Tämän ei kuitenkaan katsota tarkoittavan sitä, ettei koulu hyötyisi myös sellaisista nuorisotyön tuottamista hankkeista tai projekteista jotka eivät sinänsä edistä jonkin oppiaineen tiedollisia ja taidollisia kykyjä.

7.2.2 Hyöty opettajille

Opettaminen luokassa on helpompaa, kun ryhmä on yhtenäinen. Ryhmäyttämiseen liittyvät menetelmät ja niissä tehty toiminta antavat opettajalle myös mahdollisuuden korjata omaa toimintaa. Opettaja voi myös perinteisestä opettajan roolista poiketen heittäytyä oppilaiden edessä omana itsenään. MunDuunin toiminta sopi osittain myös opetettaviin aineisiin, vrt. kahdeksaluokkalaisten valokuvaprojekti.

7.2.3 Hyöty oppilaalle

Oppilaille ryhmäyttäminen vavisutti luokan dynamiikkaa ja loi uutta. Yhden päivän tapahtumalta ei odoteta suurta, vaan sen katsotaan poistavan pieniä esteitä. Tunneilla ei ole aikaa keskittyä ryhmän sisäiseen dynamiikkaan ja voi olla jopa niin että jotkut oppilaat eivät ole koskaan jutelleet keskenään. Ryhmäyttämisessä tehty toiminta tuo yksittäiselle oppilaalle mahdollisuuden tulla paremmin nähdyksi ja huomatuksi. Se myös mahdollistaa oppilaiden toisenlaisen osaamisen näkymisen. Perinteisestä kouluopetuksesta poiketen MunDuunissa oppilaat saivat itse päättää tekemisestään aikuisten ollessa taustalla.

7.2.4 Hyödyn näkyminen konkretiana koulun arjessa

Ryhmäyttäminen tukee opettajan työtä konkreettisemmillaan siten, että projektit antavat opettajalle mahdollisuuden hyödyntää eri aineiden tietoja ja taitoja. MunDuunin kaltaisissa hankkeissa on sekä oppilaan näkökulma, että opetussällöllinen ja oppiaineen näkökulma.

Ryhmäyttämisen katsottiin auttavan luokkahengen paranemisessa ja kun ryhmä toimii hyvin voi myös opettaja tehdä työtään paremmin. Konkretiana ryhmäyttämisen toivotaan parantavan oppilaiden kykyä työskennellä tunneilla erilaisissa kokoonpanoissa ja suhtautua ennakkoluulottomammin yhteistyöhön muiden kanssa. Lyhyiltä ryhmäyttämispäiviltä ei odoteta ihmeitä, mutta niistä on hyvä ponnistaa eteenpäin ja rakentaa siltoja tulevaan.

7.3 Etsivän työn hankkeet Kilpisen- ja Lehtisaaren yläkoulut

Tässä osiossa olen yhdistänyt Etsivä pajakoulun, sekä Kaupungin Nuorisopalveluiden etsivän työn yksilöohjauksen. Lähdin alun perin tutkimaan vain Etsivä pajakoulun toimintaa ja sen hyötyä koululle. Tutkimusteni edetessä sain tietää Kilpisen koulun yhteistyökuvioista Kaupungin Nuorisopalveluiden Etsivien kans-

sa. Olen Kilpisen yläkoulun haastatteluissa kysynyt keskustellen sekä pajakouluun, että Nuorisopalveluiden antamaan ohjaukseen liittyviä kysymyksiä. Koululle tuleva hyöty liittyy osittain molempiin hankkeisiin. Käsittelen Etsiväpajakouluhankkeesta koettua hyötyä kokonaisuutena, yhdistäen sekä Lehtisaaren, että Kilpisen koulun kokemuksia.

Etsivä pajakoulu toimii fyysisesti eri paikassa kuin tutkimuksen kohteena olevat koulut. Oppilaat käyvät pajakoululla kerran viikossa. Opiskelu pajakoululla tapahtuu pääasiallisesti ryhmässä eri taiteen muotoja hyväksi käyttäen. Pajakoululla annetaan myös yksilöohjausta. Tarkoituksena on suorittaa osa peruskoulun aineista integroituna pajakoulun toimintaan. Jyväskylän kaupungin nuorisopalveluiden etsiväntyön ohjaus on yksilöohjausta. Ohjauksessa kiinnitetään huomiota nuoren yksilöllisiin tarpeisiin. Ohjaus tapahtuu joko koululla tai koulun ulkopuolella.

Etsiväpajakoulu, sekä etsiväntyön ohjaus saivat molemmat alkunsa etsiväntyön tekijöiden esittäytymisestä koulujen edustajille. Tarve yhteistyöhön lähti kaikissa kolmessa tapauksessa koululta. Molemmissa kouluissa erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden kanssa oli jo tehty koulun normaaleja tukitoimia. Näitä ovat luokanvalvojan keskustelut, yhteydenotto vanhempiin, erityisopetuksen tukitoimet, koulukuraattori, koulupsykologi, sekä kotiin lähetettävät varoitukset. Pajakoulun tarjoama mahdollisuus vaihtaa fyysisesti opiskeluympäristöä katsottiin tarpeelliseksi osalle oppilaista. Osa oppilaista ohjautui Nuorisopalveluiden etsiväntyön yksilöohjauksen piiriin.

7.3.1 Hyöty koululle

Molempien toimintamallien koetaan olevan resurssien jakamista. Koulun katsotaan hyötyvän toisaalta vain välillisesti, esim. oppilaanohjaajien osaamisen lisääntymisellä, verkostojen vahvistumisella ja ammatillisen osaamisen paraneemisella. Toisaalta koulussa koettujen tilanteiden katsottiin rauhoittuneen jonkin verran oppilaiden ollessa pajakoulussa. Hiljaisten tai muutenkin paljon lintsaavien oppilaiden kohdalla pajapäivät eivät vaikuttaneet ilmapiiriin koululla.

Pajakoulu on tuonut mukanaan myös lieveilmiöitä, eli osa pajakoululaisista ei käy koulua muuten. Tästäkin huolimatta koettiin tärkeäksi, että pajakoulussa olevat, muuten paljon lintsavat oppilaat ovat tavoitettavissa edes yhden päivän viikossa. Osa haastateltavista oli kuitenkin sitä mieltä, että nimenomaan pajakoulussa oleville oppilaille voitaisiin saada päättötodistus myös koulun muiden tukitoimien kautta.

Pajakoulun menetelmät koettiin merkityksellisiksi niin koululle kuin oppilaalle. Tärkeänä pidettiin että pajalla tehdyt asiat ovat kytköksissä oikeaan elämään. Nähtiin että oikeat kontaktit ovat oppilailta usein kadoksissa. Hyödyksi nähtiin myös se että pajakoulun myötä myös kouluyhteisö voi rakentaa oppilaalle merkityksellisiä asioita.

Yhteistyö molempien hankkeiden kanssa on ollut toimivaa. Etsivät ovat olleet molemmissa hankkeissa aktiivisesti yhteydessä kouluihin. Koulun omassa yhteydenpidossa etsiviin toivottiin parantamisen varaa. Huonona pidetään sitä, että opettajat eivät täysin tiedä mitä toiminta on vrt. taidetyöpaja. Yhteistyön edistämiseksi ehdotettiin liikkeellelähtö tiedotustilaisuutta niille opettajille, joiden tunneilta oppilaat ovat pajalla olleessaan poissa. Koulun jäykkyys ja opetus suunnitelman sitovuus katsotaan myös esteiksi sujuvammalle yhteistyölle pajakoulun etsivien kanssa.

7.3.2 Hyöty opettajille

Molemmista hankkeista on opettajille välillistä hyötyä. Ne ovat avuksi, mikäli oppilaan asiat selkeytyvät, hänen koulunmenestyksensä paranee ja poissaolot vähenevät. Molemmat hankkeet ovat lisätuki opettajalle. Pajakoulun tuoma hyöty nähdään opettajalle konkreettisimmillaan silloin, jos vaaditut oppiaineet saadaan pajalla hyväksytysti suoritettua. Pajakoulu antaa opettajille tietoa ja toisenlaista näkökulmaa erilaisista oppimisympäristöistä ja oppimistavoista sekä näiden tunnistamisesta. Pajakoulu voi olla opettajalle myös erilainen kanava vaikuttaa siihen miten oppilas kokee hänelle annetut tehtävät. Oppilaalla voi olla niin sanotusti sukset ristissä opettajan kanssa, jolloin pajakoulu antaa opettajalle toisen kanavan saada asiansa oppilaalle läpi.

7.3.3 Hyöty oppilaalle

Pajakoulu- ja etsiväntyön hankkeista tuleva hyöty oppilaalle on haastateltavien mukaan kiistaton. Järjestelmä pitää huolen siitä että yksikään ei putoa. Oppilaan saama hyöty koskee koko hänen elinkaartaan ja hänet nähdään hyödynäkökulmasta katsottuna voittajana. Tuen piirissä olevalle oppilaalle on pajakoulu ja etsiväntyön ohjaus viimeisimpiä oljenkorsia ja vedenjakaja peruskoulun suorittamisessa. Pajakoulua käyvien oppilaiden koulunkäynti olisi saatava pajakoululla toimimaan tai sitten normaali koulu olisi saatava sujumaan. Pajakoulusta katsotaan olevan oppilaalle myös haittaa. Oppilaalle saattaa tulla pajapäiviltä tietyissä aineissa myös jälkeenjääneisyyttä.

Muille koulun oppilaille pajakoulussa opiskelevat oppilaat antavat viestin siitä, että koululla huolehditaan kaikista ja että opiskelu on kaikesta huolimatta suoritettava. Muille oppilaille tilanne saattaa näyttää siltä, että pajanuoret viedään koulusta pois. Toimintaan liittyy myös riski siitä, että pajakoulussa opiskelevat nuoret leimautuvat ajatuksella; jouduin tänne kun olen erilainen. Joissain tapauksissa koululla olevien oppilaiden työrauha paranee erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden ollessa pajalla.

7.3.4 Hyödyn näkyminen konkretiana koulun arjessa

Molemmista hankkeista saatava hyöty näkyy koulun arjessa siten, että koko ikäluokka saa päättötodistuksen ja he sijoittuvat jatko-opintoihin. Nämä ovat haastateltavien mielestä nivelvaihteyden ydintavoitteita. Nivelvaihteyden katsotaan parantavan myös tilastoja. Konkretiana koulun arjessa näkyy myös se, että suurin osa oppilaista jotka käyvät pajakoulua, tulevat myös kouluun. Toisaalta osa oppilaista on sitoutunut hyvin pajalla työskentelemiseen mutta koulu muuten ei kiinnosta. Tämä saattaa viestittää siitä, että tällainen oppilas on enemmän tekemällä oppija.

7.4 Yrittäjyyskasvatusprojekti Lehtisaaren yläkoulu

Yhteydenotto projektista tuli koululle yrittäjyyskasvatuskurssin vetäjien kautta (HUMAK ja Jyväskylän yliopisto). Koululla oli tarve järjestää muutamille erityistä tukea tarvitseville oppilaille räätälöityä toimintaa koulupinnaamisen vähentämiseksi. Oppilaille oli tehty ennen projektin alkua koulun omat tukitoimet, kuten erityisopetuksen laaja-alainen tuki, kuraattorin tuki ja muu oppilashuollollinen laaja tuki. Tarve lisätuelle nousi koululta jo ennen projektin markkinointia koululle.

Yhteistyö hankkeen vetäjien ja projektia käynnistäneiden HUMAK:in ja yliopiston opiskelijoiden kanssa oli toimivaa. Projektityöntekijöiden jalkautuminen ideapalaveriin Lehtisaareen, oli ollut haastateltavien mukaan eduksi projektin käynnistämässä. Yhteistyön projektia käynnistäneiden opiskelijoiden kanssa olisi toivottu olleen pidempikestoisempaa. Projektin käynnistämisen jälkeen vastuu toiminnasta siirtyi koululle. Koulun omat resurssit eivät olleet kuitenkaan toivotulla tavalla riittäneet ja ongelmaa tuli muun muassa vastuu opettajan roolista.

7.4.1 Hyöty koululle

Yrittäjyyskasvatusprojektista saatu hyöty koululle miellettiin lähinnä henkiseksi hyödyksi ja tuskan jakamiseksi. Projektin katsottiin olleen myös yksi toimintamalli tilanteessa jossa koulun normaalit tukitoimet eivät riitä. Projektin myötä syntynyt oppilaiden itsensä suunnittelema ja toteuttama muotinäytös nosti vastanneiden mukaan koulun imagoa. Muotinäytös esitettiin kouluvalintoihin ja valinnaisainevalintoihin liittyvässä tapahtumassa sekä vanhemmille että oppilaille. Muotinäytös työllisti myös muita koulun oppilaita. Kaikkien oppilaiden kohdalla muotinäytösprojekti ei vähentänyt toivotulla tavalla lintsuamista. Kaiken kaikkiaan projektista katsottiin kuitenkin olleen hyötyä.

7.4.2 Hyöty opettajille

Haastateltavien oli vaikeaa laajentaa muotinäytösprojektista saatua hyötyä opettajille. Lehtisaaren yläkoulussa on järjestetty aiempinakin vuosina muotinäytöksiä. Näistä näytöksistä on ollut vastuussa yksi koulun opettajista. Nyt toteutunut muotinäytös oli oppilaiden suunnittelema ja järjestämä. Haastateltavat arvelivat, ettei tämän vuoden näytöksen toteuttamistapa ollut kaikille opettajille välttämättä selvää. Arveltiin myös että opettajat saattavat tarkastella näytöksestä saatua hyötyä vain oman oppiaineensa kannalta.

7.4.3 Hyöty oppilaalle

Projektin katsottiin sitouttaneen oppilaita paremmin koulunkäyntiin. Myös heidän oman toiminnan vastuullisuuden koettiin kasvaneen. Pääsääntöisesti muotinäytöksen työstäminen oli haastateltavien mielestä ollut oppilaista mukavaa ja lopputuloksesta oli jäänyt kaikille hyvä mieli. Hyöty näkyi konkreettisimmillaan koulun arjessa siinä, että muotinäytösprojektissa mukana olleista oppilaista osa tuli paremmin kouluun.

7.5 Kenen etua hankkeella ajetaan?

Haastateltavilta kysyttiin lisäksi sitä, tarvitseeko hankkeesta olla hyötyä koululle ja kenen etua hankkeilla ajetaan? Vastaajien mielestä hankkeista saatu hyöty koululle on hankkeen toteutusmallista kiinni. Mikäli hanke on sellainen että siitä saadaan koululle lisävoimia, katsotaan siitä olevan myös iloa ja hyötyä koululle. Tällainen hanke tuo hyödyn myös yhteisöön. Hankkeiden tulee vastaajien mukaan hyödyttää sekä koulua että oppilasta. Sekä koulu, että oppilas hyötyvät jos oppilas saadaan hankkeen kautta paremmin eteenpäin elämässä.

Mikäli hyötyä ei tule myös koululle, on hanke ollut vastaajien mukaan resurssien hukkaamista. Riskinä nähdään kuitenkin se, että hankkeet saattavat vääristää opettajien ajatusmaailmaa tuen tarpeessa olevien nuorten kohtaamisessa koulun normaalissa arjessa. Opettajille ei tulisi hankkeesta tulla sellainen olo että

ongelma, eli nuoret jotka eivät sopeudu normaaliin opetukseen, lakaistaan muualle.

Oppilaan etu on kaikkien ajatuksissa ja hankkeiden tulisi olla oppilaita varten. Hankkeet hyödyttävät kuitenkin useampia tahoja. Ne tuovat etua koululle, sekä yhteiskunnalle ja niillä katsotaan olevan myös poliittinen tarkoitus. Yhteiskunnan etu nähdään syrjäytymisen ennaltaehkäisevässä työssä. Nuorta ei tule muserata vain systeemin takia.

8 NUORISOTYÖN NÄKÖKULMA

8.1 OhjausLaturi- hankkeen hyöty koululle, opettajille ja oppilaille

Hanke hyödyttää Kuokkalan yläkoulua, koulussa fyysisesti työskentelevän koulu nuorisotyöntekijän työnpanoksen kautta. Nuorisotyöntekijän työ painottuu yksilöohjaukseen koulun arjessa ja kouluajan ulkopuolella. Nuorisotyöntekijä on mukana koulun oppilashuoltoryhmässä ja alueen nuorisotilalla. Hän on linkki koulun ja nuoren vapaa-ajan välillä. Hanke tuo mukanaan opettajille apukäden, sillä opettajilla ei välttämättä ole aikaa keskustella nuoren kanssa.

Oppilaille etuna on nuorisotyöntekijän tavoitettavuus laajemmin myös koulun ulkopuolella. Nuorisotilojen lisäksi koulunuorisotyöntekijä voi tehdä myös kotikäyntejä. Hän ei arvio eikä tuomitse oppilaita, joten häntä on helpompi lähestyä kuin opettajaa tai muuta kouluhenkilökuntaa. Nuorisotyöntekijä tekee yhteistyössä koulun muun henkilökunnan kanssa etsivää työtä koulussa. Hankkeesta saatu hyöty ilmenee koulussa siten, että kaikki saavat päättötodistuksen, joko Kuokkalan yläkoululla, Jyväskylän ammattiopiston perus- ja lisäopetuksessa (Oksa-koulutus) tai Jyväskylän Kristillisessä opistossa. Nuoria autetaan myös yhteishaussa.

8.2 MunDuuni–hankkeen hyöty koululle, opettajille ja oppilaille

Hanke tuo Kuokkalan yläkoululle uudenlaista yhdessä tekemistä. Opettajat eivät pääasiassa osallistuneet MunDuunin pajoihin. MunDuuni päivien toivotaan kuitenkin tuovan opettajien työarkeen vaihtelua. Lisäksi niiden toivotaan lisäävän opettajien tietoisuutta ryhmien toiminnasta, sosiaalisista suhteista ryhmässä, sekä antavan erilaista näkökulmaa ryhmän käsittelystä.

Hanketyöntekijöiden tekemän palautekierroksen mukaan nuoret ovat itse kokeneet luokkahengen parantuneen yhteisen projektin aikana. Luokat jaettiin tarkoituksella sattumanvaraisesti ryhmiin. Tällä pyrittiin tuomaan nuorille uudenlaista näköalaa toimia itselle vieraampien ihmisten kanssa. Hankkeessa tiedostetaan, että yhden päivän toiminta ei yksin riitä luokkahengen paranemiseen pitkällä aikavälillä. Oppilaalle hanke toi myös positiivista vaihtelua arkeen. Hankkeen tuottamat pajat ovat tavoitteellista ja suunniteltua toimintaa.

8.3 Etsivän työn -hankkeiden hyöty koululle, opettajille ja oppilaille

Etsivä-pajakoulu -hankkeessa ja nuorisopalveluiden etsivän työn yksilöohjauksessa hyöty Kilpisen- ja Lehtisaaren yläkouluille tulee vastaajien mukaan lisäresurssina ja toisenlaisena mahdollisuutena auttaa nuorta yksilöllisesti koulukäynnissä. Hankkeiden katsotaan tukevan sekä kouluhenkilökunnan työtä, että vanhempien kasvatustyötä. Etsivät antavat nuorelle aikaa ja ovat nuorelle kuuleva ja turvallinen aikuinen. Molemmat etsivän työn muodot mahdollistavat kouluhenkilökunnan nähdä nuori muunakin kuin oppilaana. Nuori saattaa olla etsivien seurassa toisenlainen kuin koulussa.

Taidetyöpajan toivotaan antavan myös koululle uusia ideoita toiminnallisen opetuksen järjestämiseen. Hankkeessa kuitenkin tiedostetaan, että taidetyöpajan menetelmät eivät sovi kaikille. Paja tuo eniten hyötyä niille, jotka oppivat paremmin tekemisen kautta.

Opettajille taidetyöpaja antaa mielenrauhan oppilaiden ollessa luvallisesti pois pajalla. Oppilaille paja antaa mahdollisuuden suorittaa peruskoulu, sekä

saavuttaa jatko-opiskelupaikka. Toisaalta pajalla käymisen katsotaan jo sinänsä edesauttavan nuorta kiinnittymään edes johonkin tavoitteelliseen toimintaan. Pajakoulu edesauttaa nuorta löytämään itsestään hyviä puolia ja vahvuuksia. Nuoren koetaan voimavaraistuvan pajakoulun aikana. Taidetyöpajalla taide ei ole pääasia, vaan halu kokeilla ja uskaltaa ryhtyä toimeen. Ei ole niinkään tärkeää mitä tehdään, kunhan uskaltaa aloittaa.

Jyväskylän kaupungin nuorisopalveluiden etsivän työ auttaa vastaajien mielestä opettajaa tekemään perustyötään paremmin. Etsivien tekemä yksilöohjaus erityistä tukea tarvitsevien nuorten kanssa helpottaa opettajaa arvioimaan oppilaan tehtäviä. Oppilaille hyöty näkyy aikuisen nälän tyydyttymisessä. Etsivän työn ohjaaja ei ole koulun henkilökuntaa vaan ulkopuolinen ja puolueeton osapuoli jonka tehtävä on olla nuorta varten. Etsivällä ei ole myöskään ennakkoluuloja nuoresta. Etsivät toimivat pääasiallisesti muualla kuin koulussa. Etsivät voivat tehdä kotikäyntejä tai vaikka lähteä nuoren kanssa kaupungille kahville.

Molemmista etsivän työn muodoista saatu hyöty ilmenee vastaajien mukaan nuoren tulevassa elämässä. Nuori löytää etsivän työn tukitoimien kautta paremmin paikkansa yhteiskunnassa. Kaikki etsivän tuen piirissä olevat nuoret eivät kuitenkaan sitoudu peruskoulun jälkeiseen jatkokoulutuspaikkaan. Aiemmat kontaktit nuoren kanssa helpottavat etsiviä auttamaan nuorta myös myöhemmin elämässä.

8.4 Yrittäjyyskasvatusprojektin hyöty koululle, opettajille ja oppilaille

Projektin toivottiin tuovan Lehtisaaren yläkoululle uusia ajatuksia, uusia näkökulmia ja apua kehitystyöhön. Hankkeen toivottiin myös parantavan opettajien ja oppilaiden yhteishenkeä projektissa toimimisen kautta. Opettajille hankkeen kautta saadun ohjauksen toivottiin olevan lisäresurssi ja tuki. Oppilaita projekti motivoi koulussa käymiseen ja sitoutumiseen opintoihin yrittäjyyskasvatuksellisin menetelmin. Tämän toivottiin hyödyttävän opettajia ja koulua oppiaineiden arvioinnin ja päättötodistuksen saamisen kannalta. Projektin katsottiin auttaneen oppilaita opiskelussa ja antamaan heille osallisuuden ja voimaantumisen

kokemuksia. Oppilaat saivat projektin myötä mahdollisuuden työskennellä itselleen sopivammalla käytännönläheisellä tavalla.

8.5 Kenen etua hankkeella ajetaan?

Tutkimissani nivelvaihehankkeissa hanketyöntekijät näkivät työnsä hyödyttävän pääasiassa nuorta itseään. Kuitenkin osa katsoi, että toiminnan tulisi hyödyttää myös koulua ja vanhempia. Varsinkin yrittäjyyskasvatuksen projektissa päätaivoite hankkeen vetäjän näkökulmasta oli koulun ja opettajien osaamisen kehittäminen yrittäjyyskasvatusmyönteisempään suuntaan. Hankkeissa toimivien haastateltavien kokemukset yhteistyöstä koulujen kanssa ovat myönteisiä.

9 KOETTU HYÖTY

9.1 Johtopäätökset kouluhenkilökunnan vastauksista

Tarve nivelvaihehetyölle kouluissa on noussut kouluista. Kouluissa on ennen hankkeita tehty laaja-alaiset tukitoimet oppilaan koulumenestyksen parantamiseksi. Kaikissa tutkituissa hankkeissa nuorisotyö on tarjonnut palveluaan koululle tilanteessa, jossa koulu itse on havahtunut lisätuen tarpeeseen. Yhteistyö hankkeiden ja niissä toimivien nuorisotyöntekijöiden kanssa koetaan onnistuneeksi. Ongelmallisena pidetään koulun sisäistä tiedonkulkua ja opettajien motivaatiota hankeyhteistyöhön. Kouluhenkilökunnan sisällä tiedostetaan opettajien taipumus ajatella vain omaa ainettaan. Opettajien arvellaan myös pitävän nuorisotyön hankkeita koulussa aikaa ja vaivaa vievänä toimintana.

Nuorisotyön nivelvaihehankkeista koettu hyöty osataan eritellä eri kohteille hyvin. Yleisesti hankkeiden kautta saatu hyöty nähdään lisäresurssina koulun arjessa. Nuorisotyön menetelmät ovat myös kouluille suhteellisen selkeitä. Nuorisotyön kanssa yhteistyössä pidetyt oppilaiden ryhmäytämispäivät on totuttu nuorisotyön muoto koulussa. Myös pienryhmätoiminta on kouluille entuudestaan tuttua. Kaikille kouluille oli myös kouluissa koulupäivän aikana työskentelevä nuorisotyöntekijä jollain tasolla tuttu.

Tutkituissa nivelvaihehahkeissa käytetään jokaisessa erilaista menetelmää. Taidetyöpaja ja Yrittäjyyskasvatusprojekti perustuvat toiminnan kautta oppimiseen. Kaupungin etsivän työ ja OhjausLaturi käyttävät pääsääntöisesti yksilöohjausta. MunDuuni keskittyy ryhmäyttämiseen. Kaikista näistä menetelmistä koetaan samankaltainen hyöty. Koulu-tasolla hyötyy yhteisö, työrauhan, koulu- ja luokkailmapiirin paranemisen muodossa. Yksilötasolla hyötyvät sekä oppilas että opettaja. Oppilaalle koettu hyöty näkyy oppilaan henkilökohtaisen kouluinokkuuden lisääntymisessä. Opettaja hyötyy työn kuormittavuuden vähenemisessä. Kaikki hankkeet tähtäävät koulupudokkuuden ennaltaehkäisemiseen. Hankkeista saatu tärkein hyöty liitetään hankkeiden tavoitteeseen, eli oppilaiden päättötodistuksen saamiseen ja jatko-opintoihin saattamiseen.

Perusopetuslaki määrää sen mitä ja miten kouluissa toimitaan, myös opetussuunnitelma rajaa opettajien työtä. Hyötynä nuorisotyön kanssa tehdyissä hankkeissa nähdään hankkeiden kautta lisääntynyt joustavuus koulun perinteisiin työtapoihin nähden. Nuorisotyö avaa koululle ja opettajille ovet ulkomaailmaan. Opettajat kaipaavat enemmän käytäntöä ja konkretiaa opetettaviin aineisiin. Linkki todellisuuden ja opetettavan aineen väliltä puuttuu. Opettaja saa hankkeista lisäresurssin omalle työlleen, sekä mahdollisuuden opettaa asiat perustyylistä poiketen.

Nuorisotyön kouluihin tuomilla uusilla menetelmillä tulisi olla selkeät ja koulun kanssa yhtenevät kasvatustavoitteet. Toiminta ei saa olla pelkkää huvia. Jotta toiminta on koulun kannalta mielekästä, olisi hankkeista tultava myös konkreettisia tuloksia. Hankkeiden ensimmäinen tavoite tulisi olla oppilaille annettava kokonaisvaltainen tuki peruskoulun loppuun saattamisessa. Laajemmin hyödyn tulee näkyä kuitenkin myös koululle. Mikäli koulu ei hyödy, on se koulun resurssien hukkaamista.

Tutkitut hankkeet ovat kaikki olleet hyödyksi niin koululle, opettajille, kuin oppilaille. Koettu hyöty on ollut koulutyötä edistävää ja yhteisöllisyyttä kehittävää. Yksilötason onnistumiset heijastuvat suoraan kouluyhteisön ilmapiiriin ja sitä kautta myös koulun imagoon yhteiskunnan silmissä. Hankkeet ovat hyödyttäneet niitä oppilaita joille perinteinen koulumuoto ei sovi. Kouluissa hyväksytään

oppilaiden oppimistyylien erilaisuus. Pitkällä tähtäimellä koulut kantavat vastuuta oppilaasta myös oppilaan poistuttua perusopetuksen piiristä. Hyväksymällä oppilaiden erilaisuuden nuorta ei väkisin rusenneta koneiston rattaissa, vaan hänelle annetaan mahdollisuus selvittää koulunsa loppuun toisenlaisen opetusmenetelmän kautta.

9.2 Johtopäätökset nuorisotyöntekijöiden vastauksista

Yhteistyön koulujen kanssa on koettu olevan toimivaa. Pää hyödyn saajana nähdään nuori. Nuorisotyö katsoo nuorta kokonaisuutena ja hankkeista saatu hyöty nähdään merkityksellisenä läpi koko nuoren elämän. Konkreettisten asioiden kuten koulumenestyksen paranemisen ja päättötodistuksen saamisen lisäksi, nuori saa hankkeista itseluottamusta ja varmuutta tarttua uusiin asioihin. Tekeminen ja oleminen ovat nuorisotyössä tärkeämpiä kuin tulos.

Nuorisotyöntekijät kokevat oman työnsä olevan koululle lisäresurssi nuorten kasvattamisessa. Nuorisotyö tuo koululle erilaisia näkökulmia ja toimintatapoja ryhmien ja nuorten ohjaamisessa. Nuorisotyö erimuodoissaan lisää koulun yhteisöllisyyttä ja parantaa mm. ryhmätyksellä luokkien dynamiikkaa. Hankkeista saatu hyöty näkyy myös opettajien työrauhan lisääntymisenä. Hyöty nähdään ulottuvan myös nuorten vanhempiin.

9.3 Johtopäätösten vertailu

Molemmat osapuolet kuvaavat hyötyä samansuuntaisesti. Ajatukset yhtenevät hyödyn merkityksestä ja ilmenemisestä opettajille, oppilaille ja koululle. Nuorisotyön ja koulun odotukset ja toiveet eivät kuitenkaan aina konkreetian tasolla kohta. Nuorisotyölle tyypillinen sosiaalipedagoginen prosessilähtöinen ajattelutapa näkyy nuorisotyöntekijöiden vastauksissa (Hämäläinen 2000, 26). Varsinkin toimintaan painottuvissa nivelvaihehankkeissa korostuu tekeminen tulosten sijaan. Koululle tärkeämpää on tehty tulos ja sen avulla mahdollistuvat oppiaineiden todistusarvosanat. Toimintamuotojen erilaisuus aiheuttaa molemmissa osapuolissa epäselvyyksiä toisen osapuolen tekemän työn linkittymisestä omiin

ammattillisiin tavoitteisiin. Tämä näkyy selvimmin kouluhenkilökunnan vastauksissa ilmenneistä kommentteista joidenkin opettajien nihkeästä suhtautumisesta nuorisotyöhön.

Nuorisotyöntekijät mieltävät nivelvaihehankkeista saadun hyödyn tarpeellisuuden koululle kokonaisuutena. Pääpaino nuorisotyöntekijän hyöty-näkökulmassa on kuitenkin nuori itse. Koulun kanta on selvemmin koko koulua kattava hyötyajattelu. Nuorisotyön tuomasta lisäresurssista katsotaan olevan hyötyä vain jos hyöty on nähtävissä selkeinä tuloksina koko koulun arjessa. Nivelvaihehankkeiden tuomaa lisäresurssia pidetään kuitenkin ennen kaikkea nuoren etuna.

10 ODOTUKSET NUORISOTYÖLLE

Haastateltavilta kysyttiin myös koulunuorisotyölle asetetuista odotuksista. Koulun henkilökunnalta kysyttiin: Millaisia tuloksia nuorisotyöltä odostat? Mitä tarvetta nuorisotyö koulussa tyydyttää? Vastaava kysymys nuorisotyöntekijöille oli: Millaisia tuloksia oletat koulun nuorisotyöltä odottavan? Mitä tarvetta nuorisotyö koulussa tyydyttää? Alla on eriteltyä koulun ja nuorisotyön näkemykset koulun nuorisotyölle asettamista odotuksista. Näihin kysymyksiin saatujen vastausten johtopäätökset ja vertailu on kerätty omaksi kappaleekseen alaotsikon 10.3. alle.

10.1 Koulun henkilökunnan näkökulma

Koulu

Nuorisotyön toivotaan antavan koululle ja siellä tehtävälle työlle erilaisia näkökulmia toimia. Nuorisotyö koulussa auttaa koulua parhaimmillaan muuttamaan pois perinteisestä tehdaskoulukaavasta. Uusien ihmisten ja ammattiryhmien näkyminen koulussa koetaan hyväksi asiaksi. Nuorisotyölle asetetaan selkeitä ja konkreettisia vaatimuksia, pelkkä viihdyttäminen ei riitä. Nuorisotyön toivotaan poistavan kouluissa kiusaamista, lisäävän hyväksyntää, rauhoittavan eri-

tyistilanteita, motivoivan kaikkia nuoria koulunkäyntiin, mukaan lukien passiiviset, yliaktiiviset ja pudotusuhan alla olevat nuoret. Näillä toimilla nuorisotyön odotetaan antavan tilaa koulussa tehtävälle perustyölle, eli opettamiselle. Haastateltavat painottavat kuitenkin sitä, että koulun toiminta on perusopetuslain määräämää toimintaa. Koulussa ja nuorten opettamisessa on kyse vakavista ja isoista asioista, koulun toiminta on yhteiskunnallisiin arvoihin liittyvää. Nuorisotyö toivotaan kouluhin tervetulleiksi mutta samalla painotetaan sitä, että pelisäännöt koulu yhteisössä toimimiseen on rakennettava yhdessä.

Opettaja

Opettajille nuorisotyö antaa normaali resursseista poiketen mahdollisuuden viedä oppimistilanteita koulun ulkopuolelle. Oppiminen nähdään tällöin merkityksellisempänä ja aidompana. Nuorisotyön tuomat projektit ja hankkeet mahdollistavat opettajille tehdä asioita normaalista luokkatyöskentelystä poiketen. Nuorisotyön koululle tuomat moniammatilliset yhteistyöverkostot nähdään tarpeellisina koulussa tehtävän opetustyön kehittämisessä.

Oppilas

Nuorisotyöltä odotetaan koulussa koulunkäyntiin liittyvien asioiden lisäksi myös oppilaiden kokonaispersoonan huomioon ottavaa sosiaalista vahvistamista. Koulun käyntiin liittyy oppilaiden motivointi ja auttaminen päättötodistuksen saamisessa. Nuorisotyö palvelee koulussa varhaista puuttumista ja ennaltaehkäisevää nuorisotyötä. Kohteena tulee olla kaikki koulun oppilaat. Koulun omaa perinteistä tyyliä koota kaikki nuoret yhdeksi laumaksi ei pidetä riittävänä. Pääpaino nuorisotyölle koulussa keskittyy kuitenkin erityistä tukea tarvitseviin ja työrauhaa häiritseviin oppilaisiin.

Nuorisotyöltä odotetaan myös oppilaan jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvää apua. Nuorisotyön tulokset koulussa kiinnittyvät kohteena olevan oppilaan elämänhallintaan ja sijoittumiseen yhteiskunnassa. Nuorisotyö tyydyttää myös tarvetta yhdistää nuoren koulu ja muu elämä toisiinsa.

10.2 Nuorisotyön näkökulma

Koulu

Nuorisotyö olettaa koulun odottavan heiltä yhteisöllisyyden tukemista ja kehittämistä. Nuorisotyö uskoo koulun kaipaavan heiltä lisäresurssia ja tukea, niin yksilö-, kuin ryhmätasolla. Nähdään myös että tarve nuorisotyölle on koulukohtaista. Haastateltavien mukaan nuorisotyö koulussa liittyy laajemmin kouluyhteisön avautumiselle koulun ulkopuolisten tahojen kanssa tehtävälle yhteistyölle. Tämä yhteistyön muoto mahdollistaa tuoda koululle uuden ammattiryhmän, jolla on matalampi kynnyks oppilaiden kohtaamiseen koulun arjessa. Yleisesti viitataan siihen kuinka nuorisotyö näkee nuoren nuorena ja koulu oppilaana. Yhtäältä huomioidaan myös koululle yhteiskunnan taholta ladatut odotukset ja toiveet. Nuorisotyö uskoo koulun kaipaavan tukea juuri näiden odotusten ja toiveiden täyttämässä.

Opettajat

Opettajien oletetaan odottavan nuorisotyöltä apua ja tukea asioissa, joissa koulun resurssit eivät riitä, tai joihin opettajien itsensä ei ole helppo tarttua. Haastateltavat kokevat että nuorisotyöntekijä koululla ei voi olla pelkästään vain nuoren puolella. He olettavat opettajien odottavan samaa. Työ on sekä nuoren että opettajan ymmärtämistä. Nuorisotyöltä odotetaan haastateltavien mukaan ongelmatilanteissa opettajan ja oppilaan välissä olemista. Nuorisotyö suomentaa tilanteita oppilaan ja opettajan välillä, sekä antaa opettajalle tietoa nuoren vapaa-ajan kulttuurista, sekä siitä mitä nuoret tekevät koulun ulkopuolella.

Oppilaat

Nuorisotyöntekijät olettavat kouluhenkilökunnan odottavan heiltä nuoren motiivista ja tsemppaamista koulunkäyntiin, nuoren kohtaamista ja kuulemista, sekä nuoren henkilökohtaista tukemista silloin kun nuorella on ongelmia ja hän tarvitsee apua. Nuorisotyö koulussa nähdään tärkeänä tukena nuoren arjessa.

10.3 Johtopäätökset ja vertailu

Koulun sulkeutuneisuus ja tehdaskoulumaisuus koetaan joiltain osin rajoittavaksi tekijäksi koulussa. Kouluhenkilökunnan haastatteluissa esiintyi usein sanan ulkomaailma, joka viittaa koulun omaan sulkeutuneisuuteen suhteessa muuhun maailmaan. Nuorisotyön kanssa tehdystä yhteistyöstä odotetaan kanavaa päästä välillä piipahtamaan koulun ulkopuolella toimivaan todellisuuteen. Nuorisotyön oletukset heidän roolistaan kanavana ulkomaailmaan ovat yhteneväiset koulun odotusten kanssa. Nuorisotyö olettaa toiminnallaan tuovansa koululle uusia näkökulmia, sekä rikastuttavan koulun omaa rajallista toimintakulttuuria.

Koulu odottaa nuorisotyöltä aitoja tekoja jotka näkyvät konkretiana koulun arjessa. Nuorisotyö kokee koulun odotusten liittyvän nuoren ongelmatilanteisiin puuttumiseen ja niiden hoitamiseen, sekä nuoren motivoimiseen koulunkäyntiin. Osittain nuorisotyö olettaa koulun odottavan heitä sovittelijaksi oppilaiden ja opettajien välille. Kouluhenkilökunnan vastaukset ovat yhteneväiset nuorisotyön oletuksiin nähden. Koulu odottaa muun muassa helpotusta opettajan työtaakkaan, kiusaamisen vähentämistä, työilmapiirin rauhoittamista ja opettajien ja oppilaiden välisen kommunikaation helpottamista. Jotta hankkeisiin osallistuminen olisi opettajien kannalta hyödyttävää, tulisi niiden toiminnallaan edesauttaa opettajan omaa työtä eli opettamista.

Koulu odottaa nuorisotyöltä arvostusta koulun omia lakiin perustuvia toimintamalleja kohtaan. Nuorisotyön tulisi ymmärtää koulun rajallisuus. Yhteistyön edellytyksenä on yhteisten pelisääntöjen luominen ja keskinäinen kunnioitus toisen työtä kohtaan. Koulun rajallisuudella viitataan perusopetuslain ja opetussuunnitelman lisäksi myös opettajien työn kiireellisyyteen ja riittämättömyyteen huolehtia oppilaasta muuta kuin opetettavan aineen kautta. Nuorisotyön odotetaan antavan oppilaille heidän tarvitsemansa kokonaisvaltainen huomio ja tuki. Koulun oma puutteellisuus tiedostetaan ja nuorisotyöltä odotetaan kasvatusvastuun jakamista koulun arjessa. Myös tässä nuorisotyön oletukset yhtenevät koulun odotusten kanssa. Nuorisotyö uskoo koulun saavan heiltä tukea ja apua kouluyhteisön toimivuuteen koulun arjessa. Odotukset liittyvät nuorisotyön mielestä kuitenkin enemmän nuoreen, kuin kouluun.

11 MUUT KOULUHENKILÖKUNTAA PUHUTUTTANEET ASIAT

Nuorisotyön ja koulun erilaisuuksia pohdittiin vapaaehtoisuuden näkökulmasta käsin. Nuoren osallistuminen nuorisotyön tarjoamiin palveluihin perustuu vapaaehtoisuuteen, kun taas peruskoulun käyntiin velvoittaa laki. Jos oppilas ei itse halua osallistua nuorisotyön tarjoamaan toimintaa ei nuorisotyöstä ole silloin hyötyä koululle. Nuorisotyön tarve nähdään koulussa joidenkin haastateltavien mukaan myös niin sanottuna kaksiteräisenä miekkana. Pelätään ristiriitaa siinä, että työnantaja huomaa nuorisotyön olevan koululle keino säästää ja leikata jo ennestään tiukkoja resursseja. Tämän koetaan estävän koulua avautumasta avoimemmin yhteistyölle nuorisotyön kanssa.

Toisaalta keinona yllämainitun kaltaisen uhkakuvan poistamiseksi ehdotetaan koko koulun ja etenkin sen opettajien järjestäytymistä yhdeksi rintamaksi vaatimaan nuorisotyön kaltaisia palveluita koululle. Useampi haastateltava ehdotti ratkaisuksi koululla työskentelevää koulunuorisotyöntekijää. Kommenteissa mainittiin muun muassa seuraavaa: ”Nuorisotyön kuuluisi olla osa koulun normaali kuviota”. Samaan aiheeseen liittyen kritiikkiä sai nykyinen projekti- ja hankemuotoinen työskentelytapa. Koulut toivovat että toiminta olisi nuorisotyön kanssa yhdessä suunniteltua, sillä olisi jatkumoa ja pitkäjänteisyyttä ja toiminta olisi enemmänkin jo käytänne kuin projekti. Kehitystyö nähdään tapahtuvaksi toiminnan sisällä, normaalin työn ohella. Vetovastuu koululla tehtävästä nuorisotyöstä olisi koululla toimivalla nuorisotyöntekijällä. Yhden päivän tempauksille nähdään kuitenkin oma tarpeensa.

Hankkeiden on koettu olevan myös eritasoilla toimivia yksittäisiä projekteja. Samankaltaisten hankkeiden kohtaamattomuus ja niiden lyhytkestoisuus johtaa siihen, että niiden ei juurikaan odoteta palvelevan pitkällä tähtäimellä koulun tarpeita. Hankkeissa toimivilla kouluilla on myös hankkeista riippuen motivaatio-ongelmia. Osaan hankkeista koulut hakeutuvat aktiivisesti itse. Toisista hankkeista ja niihin osallistumisesta ei välttämättä kysytä koulun mielipidettä lainkaan. Joidenkin hankkeiden EU-byrokratiaa pidettiin esteenä järkevälle toiminnalle.

Hankkeisiin ja projekteihin liittyvään negatiiviseen asennoitumiseen vaikuttaa myös se, että hankkeiden tulokset eivät palaudu niistä hyötyville toiminnan toteuttajille. Pohdinnoissa päädyttiin ehdottamaan ratkaisuksi esimerkiksi internetiin perustettavaa erilaisista projekteista koostuvaa ”Mahdollisuuksien kansiota”, jossa olisivat esillä: mitä on tehty, miksi on tehty, mitä on kokeiltu, minkä takia on kokeiltu, mistä rahoitus, kuka on toteuttanut jne. Koululla tulisi olla myös oma hankekoordinaattori jonka hallussa ja tiedossa olisivat kaikki koululla toiminnassa olevat hankkeet ja projektit. Tärkeänä pidettiin hankkeista saatujen tulosten ja menetelmien toimivuuden jakamista myös koulun oppilashuoltoryhmille.

Koulumaailman kuormittavuutta ja vastuullisuutta painotettiin myös. Koulupudokkuuden ennaltaehkäisemiseen tähtäävät hankkeet nähdään osittain myös uhkakuvana koululle säilyttävästä lisävastuusta. Mikäli hankkeet eivät konkreettisesti tuo koululle lisäresurssia, koetaan niiden vaikutus koululle negatiivisena. Koululla ei katsota olevan voimavaroja huolehtia oppilaasta ja hänen jatkokoulutuksestaan peruskoulun jälkeen.

Keskusteluissa pohdittiin myös opettajien asennoitumista nuorisotyötä kohtaan. Oletettiin että suurin osa opettajista näkee nuorisotyön humalaisia nuoria katuojista poimivaksi toiminnaksi. Tällaisella ajatuksella varustetut opettajat eivät välttämättä koe nuorisotyön kohtaavan heitä heidän omassa työympäristössään koulussa. Oppilaanohjaajien koettiin olevan enemmän kiinnostuneita nuorisotyön kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Opettajien uskottiin olevan myös tietämättömiä siitä, mitä nuoret tekevät vapaa-ajallaan.

Oppilaan näkökulmasta askarruttavia asioita olivat niin sanottujen normaali oppilaiden vähäinen huomioiminen ja kannustaminen. Kaikki niin sanotut kivat jutut näyttävät menevän niille jotka joko häiritsevät koulun käyntiä tai eivät käy siellä ollenkaan. Myös nuorisotyöntekijät pohtivat omissa haastatteluissaan tätä samaa ongelmaa. Tunnolliset ja kiltit oppilaat jäävät vaille pajakoulujen hauskoja menetelmiä, pienryhmien kiinnostavia harrastusretkiä ja mielekkääseen toimintaan perustuvia projekteja. Toisaalta katsottiin että erityisen tuen piirissä olevat oppilaat joutuvat olemaan erityistarkkailun alla. Nuorisotyön tarjoamat palvelut mahdollistavat haastateltavien mukaan sen, että oppilasta ei tarvitse runnoa järjestelmässä läpi väkisin, vaan hänelle voidaan löytää toinen keino

saada peruskoulu käytyä. Perinteinen koulujärjestelmä ei ole haastateltavien mukaan välttämättä ainut vaihtoehto.

Tutkimukseen osallistuneet koulut ovat toimineet yhteistyössä nuorisotyön kanssa jo useamman vuoden. Näiden kokemusten kautta on kouluille tullut jo tietoisuutta siitä, mikä nuorisotyön muoto toimii milloinkin. Kokemukset nuorisotyön palvelujen toimivuudesta ovat hyvin koulukohtaisia.

12 JOHTOPÄÄTÖKSET HAVAINNOISTA JA TULOKSISTA

Opinnäytetyöni tuoman hyödyn on tarkoitus palvella sekä kouluja että nuorisotyötä. Työni tuoma lisäarvo on arkitiedon olettamusten tieteellinen näkyväksi tekeminen, sekä mahdollisten lisäkysymysten ja tutkimuksellisten näkökulmien ilmeneminen koulun ja nuorisotyön yhteistyön kehittämiseksi.

Silmiinpistäviä asioita tutkimuksessani ovat nuorisotyön hankepainotteisuus, koulun ja nuorisotyön ajatusmaailmojen eroavuus asioiden merkitysten ymmärtämisen ja tulkintojen muodossa, nuorisotyön epäselvä käsitys oman työn vaikutuksista laajemmin, nuorisotyölle tyypillinen laaja-alainen näkemysmaailma ”kaikkea voi tehdä” vs. koulun lakiin ja säädöksiin perustuva rajoitettu toimintaympäristö, koulun suuret odotukset nuorisotyöltä, opettajien keskuudessa vallitsevat erot suhtautumisessa nuorisotyöhön sekä nuorisotyön epävarmuus omasta roolista koulujen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Avaan väittämiäni seuraavissa kappaleissa. Perustan näkemykseni omiin havaintoihini koulujen kanssa tehtävästä nuorisotyöstä yleensä, kokemukseeni työstäni koulunuorisotyöntekijänä Kuokkalan yläkoululla, aineistosta tehtyihin johtopäätöksiin, sekä alan kirjallisuuteen.

12.1 Hankkeet

Hankkeet ja projektit ovat totuttu nuorisotyön toteutusmalli kouluissa. Hankkeita rahoittavat eri tahot ja jokaisella hankkeella pyritään ainakin teoriassa johonkin

uuteen ja kehittävään. Hankkeet tuntuvat kuormittavan niiden kohteina olevia kouluja ja niiden kautta saadut uudet toimintamallit jäävät harvoin elämään. Saadut tulokset eivät palaudu niistä oikeasti hyötyville tahoille. Totuus lienee kuitenkin se, että ilman hankkeita ei olisi myöskään nuorisotyötä koululla.

Nuorisotyö ei ole vakiintunut toimintamalli kouluissa. Hankkeet auttavat tekemään parhaimmillaan nuorisotyötä ja sen muotoja tutuiksi koulun arjessa. Hankkeilla ja projekteilla voidaan myös kehittää yhteisiä pelisääntöjä. Koulussa ja koulun kanssa yhteistyössä toimivien nuorisotyön hankkeiden tavoitteena on kehittää pysyviä toimintamalleja. Ristiriitaa tulee kuitenkin uusien työntekijöiden palkkauksesta ja usein ideat kaatuvat päättäjien pöydille. Koulujen tilanteen ja nuorisotyön mahdollisuudet tiedostaen mietityttääkin se, että onko hankkeita olemassa juuri niin kauan kun nuorisotyö itse tyytyy rooliinsa pätkätyöntekijänä.

12.2 Merkitysten erot

Nuorisotyöntekijöiden ja kouluhenkilökunnan vastaukset hyödyistä ovat yhteneväiset. Vertailua saaduista vastauksista voidaan tehdä lähinnä annettujen ja koettujen merkitysten eroista. Merkitykset viittaavat kullekin ihmiselle ominaiseen olemassaolon tapaan. Merkitykset muodostavat meidän sosiaalisen todellisuutemme. Tulkintamme merkityksistä takaavat sen, että meillä on keino hahmottaa ja jäsentää asioita. (Eskola & Suoranta 1998, 45.)

Tutkimukseeni valikoituneiden haastateltavien todellisuuden hahmottaminen oli tutkimuksen edellyttämällä tavalla riittävän yhdenmukainen. Hypoteesini merkitysten eroista liittyy kouluhenkilökunnan ja nuorisotyön nuorelle antamien merkitysten eroihin. Myös kouluhenkilökunnan sisällä oli eroja riippuen henkilön työn kuvasta vrt. opettaja ja koulukuraattori. Asiat, puheet, teot ja esineet eivät leiju ilmassa, vaan ne ovat yhteydessä toisiinsa. Asioiden merkitykset syntyvät näiden yhteyksien suhteista. (mt., 50.)

Haastateltaville nuori merkitsi joko oppilasta tai nuorta. Opettajille nuori on oppilas ja nuorisotyöntekijälle nuori. Nuorisotyöntekijät katsovat nuorta sekä yksilön, että ryhmän kannalta. Opettajille oppilas on yksilö. Näkökulmaerot nuoresta

muotoutunevat jo molempien ammattiryhmien koulutuksessa. Nuorisotyöntekijälle työ ovat nuoret ja opettajalle opettaminen. Opettajille opettamisen kohteena on oppilas, eli nuori. Opettaja näkee nuoren oppilaana oman opetettavan aineensa kannalta. Hänen työnsä on antaa nuorelle oppi ja arvioida nuoren osaaminen yhteiskunnan edellyttämällä tavalla. Kritiikki koululle kasattavavasta kasvatustavasta liittyyneen opettajilta vaadittavaan venymiseen nuoren kokonaisvaltaisessa ohjaamisessa.

Nuorisotyöntekijöiden kommentteista kävi ilmi että nuori voi käyttäytyä eri tavalla nuorisotyöntekijälle kuin opettajalle. Kommentilla viitattiin nuoren negatiiviseen suhtautumiseen opettajaa kohtaan. Merkityserot suhtautumisessa nuoreen liittyvät nuoren omaan suhtautumiseen annettuun opetukseen tai ohjaukseen. Nuorisotyö perustuu vapaaehtoisuuteen ja koulu paktoon. Nämä merkitykset korostuvat entisestään koulun lakiin perustuvissa tarkoin määritellyissä opetusmenetelmissä ja nuorisotyön vapaudessa päättää itse mitä keinoja ja menetelmiä milloinkin käytetään. Liitteenä 4 olevassa piirroksessa olen kuvannut oman näkemykseni koulun ja nuorisotyön näkökulmiin liittyvistä merkitysten eroista.

Kuvan 4 merkityksiä voi tarkastella myös Erving Goffmanin (1922–1982) kehysanalyysin kautta. Kehysanalyysi (Frame Analysis 1986) perustuu ajatukseen ihmisille tyypillisistä tulkintakehyksistä. Kehykset ovat tilanteesta, ajasta, paikasta ja vuorovaikutukseen osallistuvista ihmisistä riippuvaisia miellejohdotuksia. Ne ovat ihmisten tulkintojen peruseräjäitä, jotka mahdollistavat ihmisen paikallistaa, havaita ja identifioida ympärillä olevia ja tapahtuvia konkreettisia asioita. (Saaristo & Jokinen 2008, 60.) Myös koulun sisällä on katsojasta ja tulkitsijasta riippuen joukko erilaisia tulkintakehyksiä. Rehtorin näkemys koulusta ja sen toiminnasta eroaa oppilaan ja opettajan näkemyksestä. Aineen opettajan tulkintakehys rajoittuu opetettavaan oppiaineeseen ja asioiden merkitykset nivoutuvat omaan ammatti-identiteettiin ja koulun toimintatapoihin. Nuorisotyöntekijän tulkintakehys suhteessa nuoreen on laajempi. Nuorisotyöntekijän ammatillisuuteen liittyy nuoren kokonaisvaltainen näkeminen. Tulkintakehys on näkemykseni mukaan nuorisotyöntekijällä lähes amebamainen, riippuen nuoren tarpeista, käytetyistä menetelmistä ja fyysisestä toimintaympäristöstä.

12.3 Nuorisotyön kohde on nuori

Niille nuorisotyöntekijöille jotka toimivat koulun kanssa yhteistyössä koulun ulkopuolella, oli aluksi vaikeaa laajentaa oman työn hyötyä kouluun. Heille työ on nuori, ei koulu. Tämä oli yleistä siitäkin huolimatta, että tarve nuorten ohjaamiseen nuorisotyön palveluihin tulee koululta. Haastattelutilanteissa käydyn keskustelun kautta nuorisotyöntekijät alkoivat miettiä asiaa laajemmin. Alun kykenemättömyys nähdä oman työn hyöty koululle ei tarkoittanutkaan sitä, ettei heillä olisi ollut kykyä, saati halua laajentaa käsityksiään. Haastateltavien normaali kommentti kysymysten asetteluun oli: ”Yleensä näitä kysytään nuoren kannalta?” tai ”En ole ennen ajatellut asiaa näin.” Koulussa toimivalle nuorisotyöntekijälle hyödyn erittely koulun eri toimijoille oli itsestään selvää.

Nuorisotyö painottaa sitä, kuinka keskiössä on nuori ja nuoren kokonaisvaltainen näkeminen. (Nuorisolaki 27.1.2006.) Koulu on suuri osa nuoren arkea, eikä sen vaikutusta nuoren elämään voi vähätellä. Koulun sisäiset kulttuurit vaikuttavat myös nuoren kokemusmaailmaan. Sosiaalipedagogisen näkemyksen mukaan nuoren koulutus- ja työuraa ei voi erotella nuoren muusta elämästä. Koulu on osa nuoren arkea. Sosiaalipedagoginen suuntautuminen nuoren arkeen tarkoittaa nuoren pedagogista auttamista siinä todellisuudessa missä nuoren arki muodostuu. (Hämäläinen 2000, 38–39). Liitteenä 5 ja 6 olevissa piirroksissa hahmotan oman näkemykseni nuorisotyön kenties ristiriitaisestakin ajatusmaailmasta nuoren kokonaisvaltaisesta näkemisestä. Kuvassa 5 on nuoren vuorokausi jaettu karkeasti osiin. Nuorisotyöntekijän kosketus nuoreen on ollut perinteisesti nuoren vapaa-aikaan liittyvää toimintaa. Vapaa-ajalla tapahtuva nuoren ohjaus voi pitää sisällään esimerkiksi terveyskasvatusta ja sosiaalista vahvistamista. Nämä kaikki tukevat nuoren kasvua ja edistävät myös osaltaan sitoutumista koulunkäyntiin. Tämä ei kuitenkaan riitä (kuva 6), sillä koulun ja nuorisotyön yhteistyö tuo nuorisotyölle uudenlaisen viitekehyksen. Nuorisotyön laaja-alaisuus ja amebamaisuus linkittää nuorisotyön myös osaksi koulua. Nuorisotyö menee sinne missä nuoret ovat, koulu pysyy paikallaan.

12.4 Nuorisotyö vs. koulu

Nuorisotyö on perinteisesti saanut toimia vapaasti ja lähes omavaltaisesti. Tällä viitataan lähinnä nuorisotiloilla tehtävään työhön ja muuhun pienryhmätoimintaan. Koulu toimintaympäristönä ja yhteistyökumppanina tuo muutoksia. Mikäli muutokset katsotaan omaa toimintaa rajoittavina tekijöinä, syntyy ongelmia. Tällaiset ongelmat ilmenevät vuorovaikutuksen puutteessa, oman työn arvon ja merkityksen todistelussa, sekä toisen työn vähättelyssä. Vuorovaikutuksen puute johtaa oletuksiin ja yleistyksiin. Egojen taistelut ovat asia erikseen, mutta jostain samaa olen havaitsevani myös vastakkainasettelussa nuorisotyö-koulu.

Koulu peräänkuuluttaa nuorisotyöltä selkeää ja tavoitteellista toimintaa. Marja-Liisa Sarhan (2005) artikkeli Nuorisotyöntekijänä koulussa, herätteli nuorisotyötä tavoitteellisuuteen ja suunnitelmallisuuteen jo vuonna 2005. Artikkelissa viitataan mm. Keski-Suomen yläkoulujen rehtoreille tehtyyn kyselyyn nuorisotyöstä koulussa. Rehtoreiden näkemykset ovat yhteneväiset oman tulkintani kanssa. Sarhan mukaan nuorisotyön oman kulttuurin tulisi muuttua suhteessa koulun kanssa tehtävään yhteistyöhön. (Sarha 2005, 33–34.) Mikäli nuorisotyö ei itse miellä oman työnsä hyötyä koululle kokonaisuutena, on rehellinen tavoitteiden asettelu vaikeaa. Toisaalta myös koulun itsensä on selvitettävä nuorisotyön kanssa tehtävän yhteistyön odotukset ja tavoitteet. Tutkimukseni kohteena olevassa taidetyöpajassa tavoite on saada osa koulun oppiaineista suoritettua pajalla. Tässä ilmeni kuitenkin epäselvyyttä nuorisotyön puolella siitä, mitä toiveita koululla oli oppiaineiden integroinnista käytännön pajatyöskentelyyn. Pajapäivät eivät saisi lisätä nuoren jälkeenjääneisyyttä kouluaineissa. Suunnitelmallinen yhteistyö edellyttää molemmin puolista joustoa ja laaja-alaisia neuvotteluja.

12.5 Koulun suuret odotukset nuorisotyöltä

Koulu odottaa nuorisotyöltä selkeää ja koulun omien tavoitteiden kanssa yhteen sopivaa tavoitteellista toimintaa. Nuorisotyön odotetaan rauhoittavan, vahvistavan ja tiivistävän koulu yhteisöä. Sen toiminnan toivotaan ulottuvan koulun, opettajan ja oppilaan tasoille koulunkäynnin sujuvuutta edistäen. Opettajien odotukset liittyvät luokkatilanteiden rauhoittamiseen. Nuorisotyön odotetaan ottavan

vastuuta oppilaista, joille opettajan antama normaali huomio ei riitä. Nuorisotyön odotetaan kannattelevan näitä nuoria läpi peruskoulun. Nuoren kohdalla odotukset ovat selkeämmät ja konkreettisemmin määriteltävissä. Tutkimieni nivelvaihehankkeiden tavoitteena on oppilaiden päättötodistuksen saaminen ja jatko-opintoihin saattaminen. Käytetyt menetelmät vaihtelevat yksilö- ja ryhmäohjauksen välillä.

Nuorisotyön odotetaan tuovan koululle uusia työtapoja, joustavuutta, näkökulmia ja verkostoja. Nuorisotyön käyttämät menetelmät määrittävät sen roolia koulussa ja koulun kanssa tehtävässä yhteistyössä. Ryhmäyttämismenetelmät liittyvät selvemmin yhteisöllisyyden vahvistamiseen. Pajankoulun tyyliiset menetelmät painottavat oppilaan ja koulun näkökulmaa. OhjausLaturin kaltainen yksilöohjaus tähtää nuoren henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kaikki toimintamallit liittyvät laajemmin koko kouluyhteisön toimivuuteen. Koulun odotusten täytyminen vaatii nuorisotyön kanssa tiivistä yhteistyötä ja yhteisten pelisääntöjen tekemistä. Koulun odotukset ja niiden määrittelemisen tapauskohtaisesti, auttavat nuorisotyötä käytettävien menetelmien laatimisessa ja yhteisesti sovittujen tavoitteiden saavuttamisessa.

Tutkimukseni tulokset koulun odotuksista nuorisotyölle ovat yhteneväiset Lehtosen vuonna 2005 kirjoittaman artikkelin Minkälaista työpanosta koulu odottaa nuorisotyöntekijältä kouluvierailun tai koulussa työskentelyn aikana? kanssa. Lehtonen painottaa nuorisotyön ryhmätyömenetelmien lisäksi yksilötyöskentelyn merkitystä. Työnkuvan moninaisuus voi Lehtosen mukaan olla myös nuorisotyöntekijää kuorimittavaa. Nuorisotyöntekijän tulisikin osata jakaa ja tehdä yhteistyötä koulun muun henkilökunnan kanssa. (Lehtonen 2005, 59–63.)

12.6 Opettajat

Moni opettaja toivoisi nuorisotyöntekijöiden lailla joustoa opetuskokonaisuuksiin ja enemmän liikkumavaraa perusopetuslakiin ja opetussuunnitelmaan nähden. Kouluhenkilökunnan kommentoissa viitattiin kuitenkin opettajien kykenemättömyyteen nähdä nuorisotyötä koulussa opettajan kannalta hyödyllisenä asiana.

Tästä herääkin kysymys: Ovatko vain aktiiviset ja työstään kiinnostuneet opettajat avoimia ja innostuneita nuorisotyön koululle tuomasta lisäarvosta?

Oma käsitykseni opettajista on, että he ovat valveutuneita ja tietoisia yhteiskunnassa tapahtuvista muutoksista ja niistä seuraavista muutospaineista koulua kohtaan. (Mustonen 2003.) Yhteistyöhön koulun ja opettajien kanssa vaikuttaa myös nuorisotyöntekijän oma asenne koulun opetusmenetelmiä kohtaan. Nuorisotyöntekijän rooli koulussa ei ole koko koulujärjestelmän uusiminen. (Lehtonen 2005, 60.) Mielestäni kumpikaan osapuoli ei ole käyttämissään menetelmissä oikeassa tai väärässä. Molemmilla on vain erilaisia tapoja toimia.

Liittyykö koulun ja nuorisotyön kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuuteen kykenemättömyys hyväksyä erilaisuutta? Nuorisotyön ja koulun tavoitteet ovat opetussuunnitelman tasolla yhdenmukaiset ja toisiaan tukevat (Pohjola 2010, 13). Myös opettajien ammattijärjestö OAJ ry (2010) painottaa opettajien kasvatustavasta, oppijan ymmärtämistä, huolenpitoa, huomioimista ja kunnioittamista. Koulu ja nuorisotyö, opettajat ja nuorisotyöntekijät toimivat kuitenkin eritavalla. Näkemys ero liittyy mielestäni merkitysten ymmärtämiseen ammatillisella ja yksilötasolla. Nuorisotyöntekijän näkemys omasta työstä ja sen painotuksista suhteessa kouluun riippuu myös siitä, miten kiinteä tai löyhä osa hän on koulun arkea.

12.7 Nuorisotyön epävarmuus

Nuorisotyön epävarmuuteen koulussa vaikuttanee se, että koulunuorisotyöntekijöiden palkkaamiseen osaksi koulun henkilökuntaa ei ole mitään takeita. Tällainen nakertaa itsetuntoa ja asettaa nuorisotyön puolustuskannalle. Tarvetta nuorisotyölle kouluissa on, koulut ovat avoimia ottamaan nuorisotyöntekijöitä vastaan ja heillä on myös visio siitä mitä työtä koulunuorisotyöntekijä koulussa tekee. Pitkäjänteisen työn mahdollistava rahoitus kuitenkin yhä puuttuu.

Nuorisotyöntekijän ammatillisuuden epämääräisyys liittyy myös työn kuvan moninaisuuteen. Työn kirjavuus voi johtaa epätietoisuuteen siitä mikä on nuorisotyön antaman ohjauksen ja kasvatuksen taso ja rajat suhteessa muiden kou-

lussa toimivien ammattiryhmien antamaan kasvatukseen ja ohjaukseen. Omien ammatillisten rajojen tunnistamiseen liittyy myös omien henkilökohtaisten kykyjen ja rajojen tunnistaminen. Ammatillisuutta on myös hahmottaa omasta työstä tulevan hyödyn tai haitan vaikuttavuus työn kohteena olevaa nuorta laajemmin.

12.7.1 Ammatillisuuden rajat

Nuorisotyö on ehkäisevää työtä ja se sivuaa sosiaalityötä. Nuorisotyö on kasvatusta, jossa nuoren kohtaaminen on työn ydin. (Pohjola 2010, 77.) Nuorisotyöntekijän työnkuva tulee erottaa kouluterveydenhoitajan, koulukuraattorin ja koulupsykologin työstä. Nuorisotyöntekijän ei tarvitse olla ammattilainen nuoren fyysiseen tai psyykkiseen terveyteen liittyvissä asioissa. Hänen tulisi kuitenkin osata tunnistaa nuoren elämänhallintaan ja mielenterveyteen liittyvät ongelmat kohdat ja ohjata nuori tarvittaessa eteenpäin ammattiauttajille. Nuorisotyön osaaminen keskittyy nuorten kasvatukselliseen ja tavoitteelliseen vapaa-ajanohjaukseen, sekä kasvun tukemiseen yksilö- ja yhteisötasolla. (Pohjola 2010, 79). Tästä huolimatta nuorisotyöntekijällä on myös lastensuojelullinen velvoite. Oman ammattitaidon rajojen tunnistaminen on edellytys ammatillisuudelle ja moniammatilliselle yhteistyölle. Liitteen 7 kuvassa olen hahmottanut pelkistetysti käsitystäni nuorisotyön suhteesta nuoren vanhempiin ja muihin nuorelle tukea antaviin tahoihin nähden. Kuvan keskellä olevan nuoren elämänhallinta on sekaisin ja hänen ympärillään pyörii joukko auttajia ja ohjaajia. Kuvan nuolet ilmentävät nuoren ohjautumista ”auttajalta” toiselle. Kaaviossa kuvattu prosessi tähtää karkeimmillaan nuoren kouluinnokkuuden säilymiseen ja peruskoulun suorittamiseen.

Nuorisotyöntekijöiltä saaduista vastauksista ja omista kokemuksistani nuorisotyössä nousi havainto nuorisotyöntekijöiden hienovaraisuudesta nuorten yksilöohjauksessa. Nuorisotyöntekijöiden vahvinta osaamista ovat ryhmät (Kuivakangas 2009, 93). Vapaaehtoisuuteen perustuva nuorisotyö toimii parhaimmillaan niin, että ryhmätoiminnassa mukana oleva nuori oivaltaa itse tekemisen ja yhdessä olon kautta oman negatiivisen toimintansa seuraukset omalle hyvinvoinnille ja kasvulle elämässä. Kouluissa tehtävä ja koulujen kanssa yhteistyössä tehtävä nuorisotyö tuo kuitenkin myös yksilöohjauksen kiinteäksi osaksi nuo-

risotyötä. Yksilöohjauksessa nuoren kohtaaminen on välittömämpää ja kahdenkeskiseen vuorovaikutukseen perustuvaa. Näissä tilanteissa korostuu nuorisotyöntekijän koulutuksellinen ammatillisuus. Mikäli koulutus ei anna eväitä yksilöiden kohtaamiseen, perustuu ammatillisuus persoonan varaan.

12.8 Ymmärrys ja yhteistyö

Onko tutkittavassa ilmiössä kyse siis samasta kuin rakastumisessa, jossa ajatusta toisesta vältellään viimeiseen asti? Toisen hyväksyminen sellaisena kuin hän on, vaatii samalla omien vajavaisuuksiensa hyväksymistä. Omat tavat tuntuvat turvallisilta, kun taas toisen tapa toimia on uusi ja vieras. Jokin kuitenkin vetää erilaisuuksia puoleensa ja pakottaa muutokseen. Muutoksen on oltava molemminpuolista. Sen on kyettävä edistämään tavoitteita sekä henkilökohtaisella, että yhteisesti koetulla tasolla. Yksinäiset hetket kotisohvalla muuttuvatkin yhdessä koetuiksi hetkiksi, jossa yhdessä päätetään siitä mitä kanavaa ja ohjelmaa katsotaan. Katsottava ohjelma voi olla sama, mutta kummankin omat kokemusmaailmat määrittävät sen, millaisen merkityksen katsoja ohjelmalle antaa.

13 LÄHTEET

- Asetus lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta 1991. Viitattu 13.4.2011.
<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060>
- Cederlöf, Petri 2008. Nuorisotyön rakenteellisia haasteita. Viitattu 19.4.2011.
http://ballot.alli.fi/tiedoston_katsominen.php?dok_id=5432
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Hannus, Susanna 2007. Nuorisotilojen nonformaali kasvatus ja koulupudokkuuden ehkäiseminen. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Viitattu 14.3.2011.
http://www.mll.fi/@Bin/4926483/ARSIS_valmis+raportti.pdf
- Harju, Aaro 2004. Aktiivisten kansalaisten Suomi - Keskustelunavaus järjestöllisen koulutuksen tehostamisesta. Oikeusministeriön julkaisu 11/2004.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2011. Nuorten matalan kynnyksen ohjausmalli OhjausLaturi. Viitattu 6.4.2011.
<http://www.humak.fi/tutkimus/hankkeet/nuorten-matalan-kynnyksen-ohjausmalli-ohjauslaturi>
- Hämäläinen, Juha 2000. Sosiaalipedagoginen strategia koulutuksesta ja työstä syrjäytyneiden ja syrjäytymisuhan alla elävien nuorten auttamiseksi. Snellman-instituutin arkistosarja 1/2000.
- Jyväskylän kaupunki/Kilpisen koulu 2011. Viitattu 15.3.2011.
<http://www.peda.net/veraja/jyvaskyla/kilpisenkoulu/tukitoiminnot/tukioppilaat>
- Jyväskylän kaupunki/Kuokkalan koulu 2011. Viitattu 15.3.2011.
<http://www.peda.net/veraja/jyvaskyla/kuokkalankoulu/tukitoiminnot>
- Jyväskylän kaupunki nuorisopalvelut. Viitattu 9.3.2011.
<http://www.jyvaskyla.fi/nuoriso/etsivatyo>
- Jyväskylän kaupunki 2010. Jyväskylän kaupunki, perusopetuksen hankkeet vuonna 2010. Viitattu 14.3.2011.
http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/39976_hankkeet_perusopetus_2010_netti_2_.pdf
- Kivivuori, Janne 2009. Johdanto. Teoksessa Janne Kivivuori (toim.) Nuorten syrjäytyminen ja rikollisuus: Suomessa tehdyn tutkimuksen ja sen katvealu-

eiden kartoitusta. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 94, 3. Viitattu 14.3.2011.

<http://www.optula.om.fi/Satellite?blobtable=MungoBlobs&blobcol=urldata&SSURLapty-pe=BlobServer&SSURLcontainer=Default&SSURLsession=false&blobkey=id&blobheaderva-lue1=inline;%20filename=94%20nuorten%20syry%C3%A4ytyminen.pdf&SSURLscon-text=Satellite%20Server&blobwhere=1243792841251&blobheadername1=Content-Disposition&ssbinary=true&blobheader=application/pdf>

Kolehmainen, Marjo 2010. Case: Nuorisotyö Hankasalmi-ilmiönä, Hankasalmenkunnan nuorisotyön kehittämishanke nuorisoilmiö 2008–2010. Loppuraportti.

Kuivakangas, Johanna 2009. Yhteisölliset sekatyömiehet valtaavat koulun. Teoksessa Kimmo Lind (toim.) Mahdollisuuksien maailma, Näkökulmia yhteisöpedagogien (AMK) koulutukseen ja työhön. Humak sarja C. Oppimateriaaleja 19/2009, 87–100.

Kurki, Leena & Nivala, Elina & Sipilä-Lähdekorpi, Pirkko 2006. Sosiaalipedagoginen sosiaalityö koulussa. Helsinki: FINN LECTURA.

Lehtinen, Tiina & Lehtinen, Ismo 2007. Mikä mättää? Murrosiän muutokset kotona ja koulussa. Helsinki: Edita Prima Oy.

Lehtonen, Olli 2005. Millaista panosta koulu odottaa nuorisotyöntekijältä kouluvierailun tai koulussa työskentelyn aikana? Teoksessa Marja-Liisa Sahra (toim.) Nuorisotyö koulussa. Humak sarja C. Oppimateriaalit 13/2005, 59–63.

Leppä, Tanja 2010. Tavoitteellinen nuorisotyö koulussa. Nuorisotutkimus (28) 3/2010, 74–84.

Manninen, Jyri & Luukannel, Saara 2008. Jousta perusopetus- JOPO- toiminnan vaikuttavuuden arviointi. Opetusministeriön julkaisuja 2008:36.

Mustonen, Kari 2003. Mihin rehtoria tarvitaan? Rehtorin tehtävät ja niiden toteutuminen Pohjois-Savon yleissivistävissä kouluissa. Kasvatustieteiden tiede kunta, Oulun Yliopisto. Kajaanin opettajainkoulutusyksikkö, Oulun Yliopisto. Viitattu 14.3.2011. <http://herkules.oulu.fi/isbn9514270037/html/x710.html>

Myrsky-nuorisohanke. Viitattu 17.3.2011.

http://www.myrsky.info/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=2

Myrsky-nuorisohanke/Jyväskylä Munduuni. Viitattu 6.4.2011.

http://www.myrsky.info/index.php?option=com_content&view=article&id=147&Itemid=97

Nevanpää, Anu & Lappi, Johanna 2010. Koulunuorisotyöntekijä kouluyhteisöön, case Kuokkala. Humanistinen Ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun

perustutkinnon opinnäytetyö.

Nieminen, Tarja 2002. Toimintaterapian hyöty ja sen kielelliset vakuuttelun keinot kelalle toimitetuissa lasten toimintaterapiapalautteissa. Pro gradu tutkielma, Jyväskylän yliopisto. Viitattu 14.3.2011.

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/12555/G0000679.pdf?sequence=1>

Nuorisolaki 2006. Viitattu 8.4.2011.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>

Opettajien ammattijärjestö OAJ ry 2006. Opettajien ammattietiikka ja eettiset periaatteet. Viitattu 5.4.2011.

http://www.oaj.fi/portal/page?_pageid=515,447767&_dad=portal&_schema=PORTAL

Opetushallitus/Edu.fi 2010. Mikä on koulu? Viitattu 15.3.2011.

http://www.edu.fi/perusopetus/elamankatsomustietoa_perusopetuksen_alaluokille/opintokokonaisuuksia_ja_oppituntiesimerkkeja/yhteiso_ja_ihmisoikeudet/koulussa/mika_on_koulu

Opetushallitus 2010. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2004 täydentäminen. Oppivelvolliselle tarkoitetun perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Viitattu 13.4.2010.

http://www.oph.fi/download/125607_taydennys_maaraykseen_41_011_2010_perusopetus.pdf

Opetusministeriö 2006. Koulupudokkaiden aktivointi perusopetuksessa ja toisessa nivelvaiheessa. Viitattu 14.3.2011.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/artikkelit/koulupudokkaiden_aktivointi/Muistio_syksy_2006.pdf

Opetusministeriö 2009. Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat. Opetusministeriön julkaisuja 2009:7.

Pekkanen, Martti 2000. Tieteessä tapahtuu. Tiede-hyöty-tekniikka. Viitattu 9.3.2011. <http://www.tieteessatapahtuu.fi/003/pekkanen.htm>

Perusopetuslaki 1998. Viitattu 6.4.2010.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

Pohjola, Kirsi 2010. Nuorisotyö koulussa. Nuorisotyö osana monialaista oppilashuoltoa. Mikkelin Ammattikorkeakoulu. A: Tutkimuksia ja raportteja 54.

Saaristo, Kimmo & Jokinen, Kimmo 2008. Sosiologia. Helsinki:WSOY.

Sarha, Marja-Liisa 2005. Nuorisotyöntekijänä peruskoulussa. Teoksessa Marja-Liisa Saha (toim.) Nuorisotyötä koulussa. Humak sarja C. Oppimateriaalit 13/2005, 19–38.

Siekinen, Emma 2010. Linkki, liima ja äänitorvi- koulunuorisotyön tavoitteet ja

työn tuoma lisäarvo. Humanistinen Ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö.

Suomisanakirja. Viitattu 9.3.2011. <http://suomisanakirja.fi/hy%C3%B6ty>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2011. Mitä on yhteisöllisyys? Viitattu 13.4.2011. http://kasvunkumppanit.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/periaatteet/yhteisollisyys

Turun Sanomat 2009. Syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle 27 500 euroa vuodessa. Viitattu 2.3.2011. <http://www.ts.fi/online/kotimaa/67982.html>

Valtikka. Nivelvaihe. Viitattu 6.4.2011. <http://www.valtikka.fi/kaytantopakki/nivelvaihe-1>

Yle 2011. Koulupudokkuus ruokkii rikollisuutta. Viitattu 2.3.2011. http://yle.fi/uutiset/kotimaa/2011/02/koulupudokkuus_ruokkii_rikollisuutta_2375899.html?origin=rss

Julkaisemattomat lähteet

Lampinen, Piia & Tuukkanen, Tiina 2011. Nuorten taidetyöpajan etsivätyö. Etsivä pajakoulu-hankkeen esite.

14 LIITTEET

Liite 1

NIVELVAIHEHANKKEIDEN ESITTELY

OhjausLaturi- hanke

Nuorten matalan kynnyksen ohjausmalli OhjausLaturi 2009 - 2011 on Humanistinen ammattikorkeakoulun (HUMAK) hallinnoima Euroopan Sosiaalirahaston (ESR) rahoittama hanke. OhjausLaturi mallintaa Jyväskylän kaupungille ja sen verkostolle peruskoulun jälkeisen nivelvaiheen pudokkuutta ennaltaehkäisevää moniammatillista ohjausta. Hankkeen osatoteuttajina toimivat Jyväskylän kaupungin lisäksi Tekevä (Työvalmennussäätiö) ja Jyväskylän Settlementti ry. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2011.)

Hanketta pilotoi Kuokkalan yläkoulu ja sen kohderyhmänä ovat nivelvaiheessa olevat 9.-luokkalaiset, iältään 15 - vuotta ja sitä vanhemmat nuoret. Hankkeen projektityöntekijä toimii Kuokkalan koulussa osana koulun henkilökuntaa, osallistuen mm. oppilashuoltoryhmään. OhjausLaturi-hanke keskittyy yläkoulun nivelvaiheessa olevien nuorten koulutusputken katkeamattomuuteen ennaltaehkäisevästi. Hankkeen tehtävinä ovat uusien toimintamallien kehittäminen ja niiden levittäminen ja juurruttaminen. Toiminta perustuu monialaiseen verkostoyhteistyöhön. Hankkeen toimintatapoina ovat nuorten yksilöohjaus, pienryhmätyöskentely, nuorten tulevaisuustunnit, virityspäivä, koulun ohjaus- ja tiedotuspiste Ohjauslaturi sekä alueellinen nuorisotyö. Ennaltaehkäisevä työ Kuokkalan yläkoululla painottuu toimintaan sekä koulussa että kouluajan ulkopuolella. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2011.)

MunDuuni-hanke

MunDuuni on osa Suomen Kulttuurirahaston rahoittamaa valtakunnallista Myrsky-hanketta. Myrsky-nuorisohanke on vuosille 2008–2011 ajoittuva suurhanke, johon voivat osallistua 13–17-vuotiaat nuoret. Hankkeen tarkoituksena on kiinnittää erityistä huomiota niin sanottuihin katvenuoriin. Nuorille tarjotaan miele-

kästä tekemistä ja uutta sisältöä elämään kulttuurin ja taiteen avulla. (Myrsky-nuorisohanke 2011.)

MunDuuni tarjoaa haasteellisissa elämäntilanteissa oleville nuorille taiteen keinoja soveltavia ryhmiä, kesäleirejä sekä koulutyöpajoja yläkoulujen 8.- ja 9. -luokille. MunDuuni aloitti toimintansa Jyväskylässä syksyllä 2009. Syksyn- ja kevään aikana 2009–2010 toimintaan osallistui Jyväskylässä yhteensä 350 13–17-vuotiasta nuorta. Jyväskylässä MunDuuni-hankkeen tärkeimpinä yhteistyökumppaneina toimivat Jyväskylän kaupungin psykososiaalinen palveluyksikkö, Terapiapaja, Mielenterveysyhdistys Kello ry, Surunauha ry, ja Omaiset mielen-terveystyön tukena ry. MunDuunissa toimii hankevastaava ja kolme hanketyöntekijää. (Myrsky-nuorisohanke/Jyväskylä Munduuni 2011.)

Kuokkalan yläkoululla MunDuuni teki syyslukukaudella 2010 yhdeksäsluokkalaisten kanssa lyhytelokuvia teemalla Mun tulevaisuus. Keväällä 2011 he tekivät yhdessä kahdeksäsluokkalaisten kanssa valokuvaprojektin Ihastus ja vihastus. Nuoret toimivat MunDuuni-ohjaajien kanssa koulussa itsenäisesti, pääsääntöisesti ilman opettajien osallisuutta projekteihin. Osallistuminen nuorten toimintaan MunDuunissa oli opettajille vapaaehtoista. Kuokkalan lisäksi 9.-luokille suunnattuja elokuvapajoja pidetään lukuvuoden 2010–2011 aikana lisäksi Lehtisaaren, Vaajakosken ja Viitaniemien kouluilla.

Etsivä pajakoulu -hanke

Jyväskylän Nuorten Taidetyöpajan Etsivä pajakoulu -hanke on osa Laukaan ja Muuramen kanssa tehtävää hanketta. Hankkeen virallinen nimi on Laukaan, Jyväskylän, Muuramen pilotti nuorten aktivoimiseksi työllistymään. Etsivä pajakoulu saa rahoituksensa Keski-Suomen liitolta. Hankkeen vastuullinen päätoimeksittäjä on Laukaan kunta/vapaa-aikatoimi. Osatoteuttajina ovat Jyväskylän kaupunki ja Muuramen Innola ry. Hankkeen toteutusaika on 1.6.2010–31.12.2011.

Taidetyöpajan tarkoituksena on ehkäistä koulupudokkuutta taiteen keinoin. Etsivä pajakoulu -hankkeessa työskentelee kaksi etsivän työn ohjaajaa sekä vieraillevia eri taidealojen ammattilaisohjaajia. Pajakoulu on suunnattu erityistä tu-

kea tarvitseville 8.-9.-luokkalaisille nuorille. Nuoret tarvitsevat tukea joko yleisesti koulunkäyntiin tai peruskoulun loppuun suorittamiseen ja päättötodistuksen saamiseen. Etsivän työn ohjaajat toimivat koulupudokkuusuhan alla olevien nuorten yksilöohjaajina elämäntilannetta kartoittaen ja elämönhallinnan taitoja vahvistaen yhteistyössä koulun ja nuoren vanhempien kanssa. (Lampinen & Tuukkanen 2011.)

Pajakoulussa käytetyt menetelmät tukevat koulunkäyntiä ja nuorilla on mahdollista suorittaa pajakoulussa osa peruskoulun opinnoistaan. Pajakoulun toiminnan sisältö räätälöidään yhdessä nuoren, vanhempien ja koulun kanssa. Pajatyöskentely aloitetaan yksilöohjauksella, jossa jokaiselle nuorelle räätälöidään oma pajatoimintasunnitelma. Korvattavia aineita voivat olla mm. liikunta, äidinkieli ja kuvaamataito. Käytettyjen menetelmien tarkoituksena on kiinnittää nuori nopeasti toimintaan auttaen häntä löytämään omia vahvuuksiaan ja voimavarojaan. Yksilöohjaus ja pajatoiminta jatkuvat rinnakkain nuoren tarpeista riippuen, yksilöohjaus voi jatkua myös peruskoulun jälkeisessä nivelvaiheessa.

Etsivä pajakoulu sijaitsee fyysisesti Matarankadulla Jyväskylässä. Nuoret opiskelevat pajakoululla yhden päivän viikossa. Pajakoulussa on sekä Lehtisaaren että Kilpisen koulun oppilaita. Kummankin koulun oppilaat työskentelevät pajakoulussa omana ryhmänään eri päivinä. Nuorille on kustannettu bussikortit pajakoulussa käymistä varten.

Koulupudokkuutta ennaltaehkäisevä etsivänuorisotyö kouluilla

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää tukea etsivää nuorisotyötä tekevien työparien palkkaamiseen kunnissa. Jyväskylän kaupungin nuorisopalveluiden etsivän työn ohjaajat tarjoavat 15–25-vuotiaille nuorille vapaaehtoisuuteen perustuva yksilöllistä neuvontaa ja ohjausta. Tukea tarjotaan erityisesti niille nuorille, jotka ovat vaarassa keskeyttää opintonsa tai eivät ole löytäneet jatko-opiskelupaikkaa tai työpaikkaa valmistumisen jälkeen. Työskentely perustuu nuoren omiin tavoitteisiin ja toiveisiin muotoutuen yksilöllisesti kunkin nuoren oman tilanteen mukaan. Työskentelymuotoina voivat olla esimerkiksi keskustelu, neuvonta ja rinnalla kulkeminen. Nuoret ohjautuvat etsiville joko itse, yhteistyötahojen, kuten koulun kautta tai huoltajien, ystävien ja lähipiirin kautta. Pää-

paino etsivien työssä on nivelvaihtö peruskoulun jälkeen. Nuorisopalveluiden Etsivän työn tiimi on osa Jyväskylän kaupungin nuorisopalveluihin kehitettävää Ohjauslaturi-keskuksen toimintaa. (Jyväskylän kaupunki nuorisopalvelut 2011.)

Kilpisen koulu tekee yhteistyötä nuorisopalveluiden etsivien kanssa. Etsivän työn ohjaaja tekee nuoren kanssa yksilöohjausta joko koululla koulupäivän aikana tai nuorisotilalla koulupäivän jälkeen. Etsivien työ nuoren kanssa voi jatkua myös peruskoulun nivelvaiheen jälkeen.

Muotinäytösprojekti yrittäjyyskasvatuksen menetelmin

Lehtisaaren yläkoululla alkuvuodesta 2011 toteutettu 9.-luokkalaisten tyttöjen organisoima muotinäytösprojekti sai alkunsa Humanistisen ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitoksen yhteistyönä järjestetystä yrittäjyyskasvatuskurssista. Humanistisen Ammattikorkeakoulun (HUMAK) ja yliopiston yrittäjyyskasvatusopinnot liittyvät yrittäjyyskasvatuksen Ehjäpolku-hankkeeseen. Ehjäpolku-hanke on Euroopan sosiaalirahaston (ESR) ja Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen rahoittama hanke (toteutusaika 1.5.2008–31.12.2011). Hankkeen tavoitteena ovat mm. yrittäjyyskasvatuksen mallin luominen perusopetuksesta korkea-asteelle Keski-Suomessa sekä opettajien yrittäjyyskasvatustietouden kehittäminen.

Yrittäjyyskasvatus on yrittäjyyttä ja yrittäjyys on mm. kykyä muuttaa ideat toiminnaksi. Yrittäjämäinen ajattelu- ja toimintatapa pitävät sisällään luovuuden, innovaatiokyvyn ja riskinoton. Nämä ominaisuudet tukevat ihmisen jokapäiväistä elämää työssä ja vapaa-ajalla. (Opetusministeriö 2009, 11.) Yrittäjyyskasvatus voidaan määrittellä usealla tavalla. Opetusministeriö (2009, 11) määrittää yrittäjyyskasvatuksen seuraavasti.

Yrittäjyyskasvatuksella tarkoitetaan pääasiassa opetushallinnon alalla tehtävää laaja-alaista työtä yrittäjyyden vahvistamiseksi. Yrittäjyyskasvatusta tekevät ja toimintaa tukevat myös useat työelämätahot ja järjestöt. Käytännön toimenpiteiden tavoitteena ovat myönteisten asenteiden lisääminen, yrittäjyyteen liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen, uuden yrittäjyyden aikaansaaminen, yrittäjien ja yrityksissä olevan henkilöstön osaamisen kehittäminen sekä yrittäjämäinen toimintatapa työpaikoilla ja kaikessa muussa toiminnassa. Yrittäjyyskasvatus perustuu elinikäiseen oppimiseen ja verkostomaiseen toimintatapaan.

Humanistisen ammattikorkeakoulun yrittäjyyskasvatuksen opintokokonaisuuteen kuuluu opiskelijoiden yhteistyö alueen koulujen kanssa. Kurssista vastanneet HUMAK:n ja yliopiston opettajat kartoittivat syksyllä 2010 Jyväskylän seudun koulujen ja yhdistysten tarvetta yrittäjyyskasvatuksen menetelmin tehtäville projekteille. Yhtenä kohteena oli Lehtisaaren yläkoulu, jossa ongelmana oli muutamien 9.-luokkalaisten oppilaiden runsas koulupinnaaminen.

Opiskelin itse syksyllä 2010 kyseisellä kurssilla ja lähdin yhdessä toisen yhteisöpedagogiopiskelijan ja yhden yliopisto-opiskelijan kanssa kehittämään Lehtisaaren koulupinnaamisen vähentämiseen liittyvää projektia. Suunnittelimme toiminnan yrittäjyyskasvatuskurssimme ideologiaa mukaillen. Käynnistimme projektin tyttöjen kanssa loka-marraskuussa 2010. Ryhmän vastuupettajan tehtävää hoiti mm. koulun oppilaanohjaaja. Projekti perustui tyttöjen omalle idealle järjestää koululla muotinäytös. Ajatuksena oli suorittaa osa opinnoista muotinäytöksen järjestämiseen liittyvien toimintojen kautta.

Tässä projektissa nuorisotyö näyttäytyi lähinnä ideoivana ja alullepanevana tekijänä. Päävastuu projektin suorittamisesta jäi koululle. Tyttöjen ryhmään nimettiin taustatueksi yhteisöpedagogiopiskelija. Hänen tehtävänä oli seurata ryhmän toimintaa ja projektin etenemistä.

Liite 2

Koulu henkilökunnan haastattelukysymykset

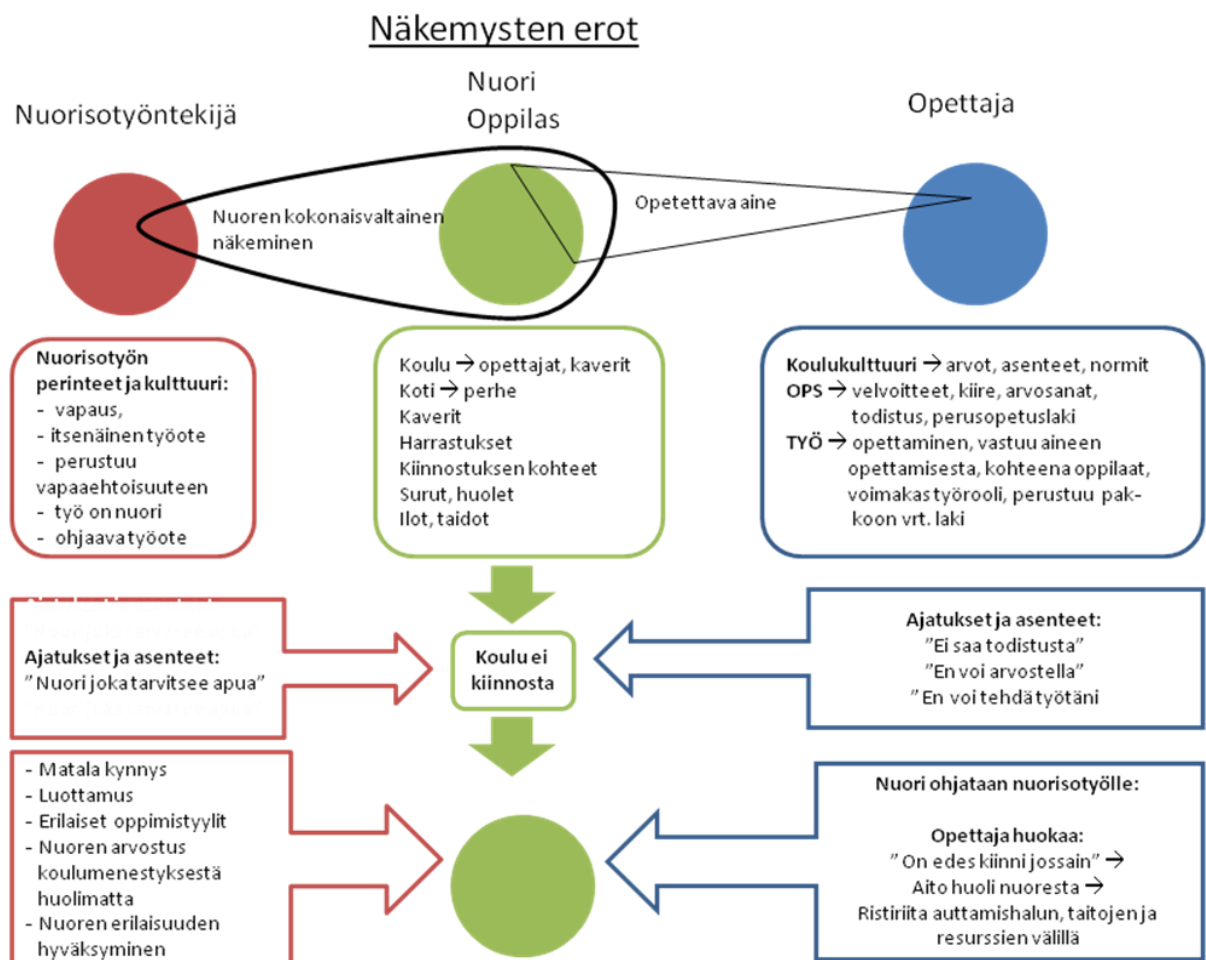
1. Ikä: _____
2. Sukupuoli: Nainen _____ Mies _____
3. Mitkä olivat koulun tukitoimet ennen hanketta?
4. Miten hanke sai alkunsa koulun näkökulmasta käsin? Kuka teki aloitteen? Mistä tarve hankkeelle nousi?
5. Mitä hyötyä hankkeesta on koululle? Miksi tehdään näin?
  - a. Koululle yhteisönä?
  - b. Opettajille?
  - c. Oppilaille
6. Miten kertomanne hyöty ilmenee koulun arjessa konkreettisesti?
7. Mikäli ette koe hankkeesta olevan hyötyä, niin miksi ette? Mikä on mennyt mielestänne pieleen?
8. Tarvitseeko hankkeen kaltaisista toiminnoista olla koululle hyötyä? Kenen etua hankkeilla mielestänne ajetaan?
9. Onko yhteistyö ollut mielestänne hankkeen kanssa toimiva? Jos ei, niin miksi?
10. Millaisia tuloksia nuorisotyöltä odotat? Mitä tarvetta nuorisotyö koulussa tyydyttää?

Liite 3

Nuorisotyöntekijöiden haastattelukysymykset

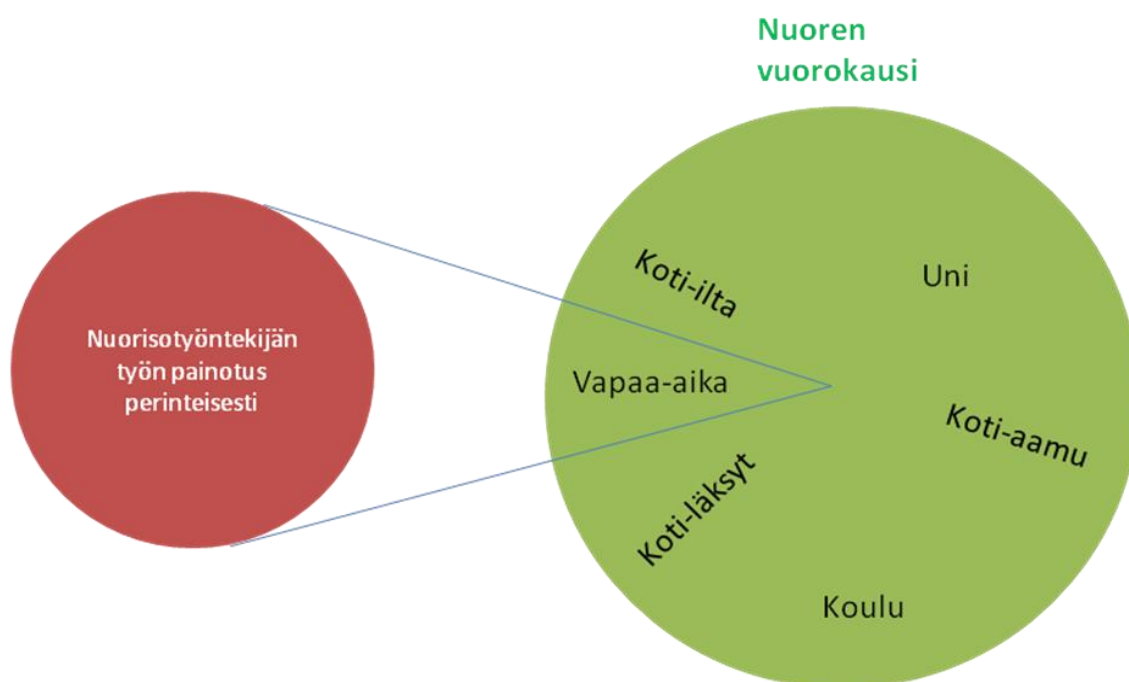
1. Ikä: _____
2. Sukupuoli: Nainen____ Mies_____
3. Miten hanke sai koululla alkunsa nuorisotyön näkökulmasta käsin? Kuka teki aloitteen? Mistä tarve hankkeen järjestämiselle nousi?
4. Mitä hyötyä hankkeesta on koululle? Miksi tehdään näin?
  - a. Koululle yhteisönä?
  - b. Opettajille?
  - c. Oppilaille
5. Miten arvelette, että kertomanne hyöty ilmenee koulun arjessa konkreettisesti?
6. Mikäli ette koe hankkeesta olevan hyötyä koululle, niin miksi ette? Mikä on mennyt mielestänne pieleen?
7. Tarvitseeko hankkeenne kaltaisista toiminnoista olla koululle hyötyä? Kenen etua hankkeilla mielestänne ajetaan?
8. Onko yhteistyö ollut mielestänne koulun kanssa toimiva? Jos ei, niin miksi?
9. Millaisia tuloksia oletat koulun nuorisotyöltä odottavan? Mitä tarvetta nuorisotyö koulussa tyydyttää?

Liite 4

Liite 5

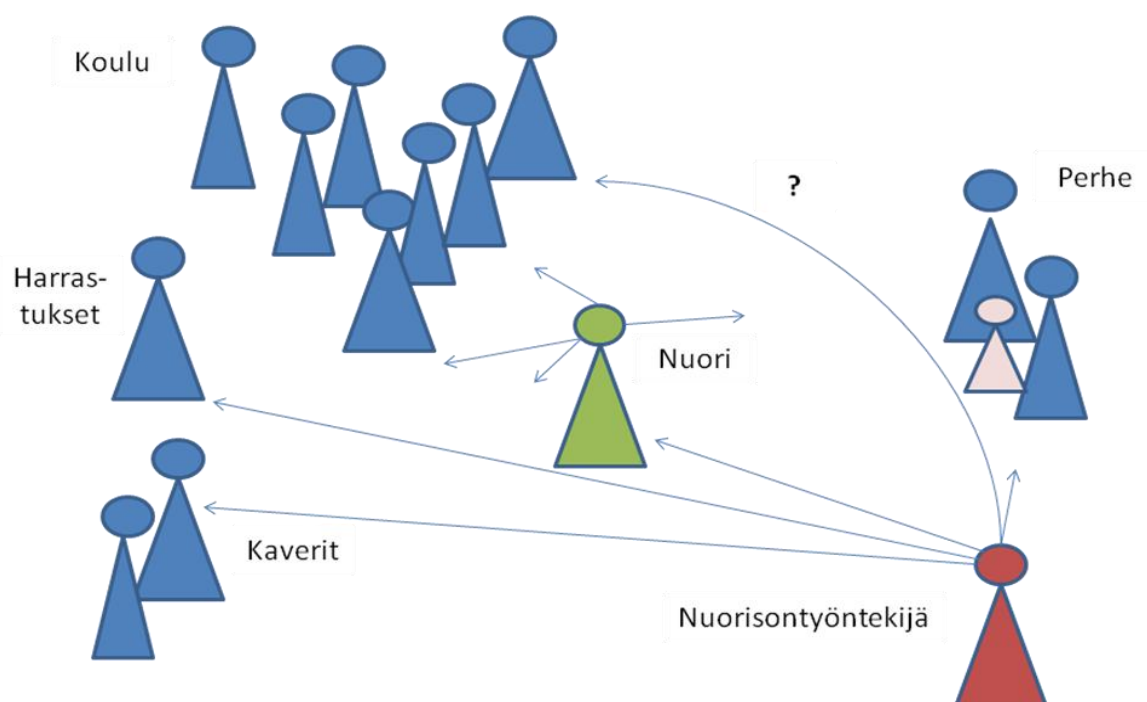
Nuoren kokonaisvaltainen näkeminen kuva 1.

Kokonaisvaltainen nuoren persoonasta ja elämästä kiinnostuminen pitää sisällään myös koulun → Ei voida erotella → Koulu on merkittävä osa nuoren elämää.

Liite 6

Nuoren kokonaisvaltainen näkeminen kuva 2.

Liite 7

Nuorisotyön rooli koulun moniammatillisessa toimintaympäristössä

